

План развоја општине Брус 2022-2029.

Садржај

УВОДНА РЕЧ ПРЕДСЕДНИЦЕ ОПШТИНЕ	
1. УВОД	5
2. Преглед и анализа постојећег стања локалне самоуправе	5
2.1. Географски положаји природни ресурси	5
2.1.1. Хидрологија	5
2.1.2. Шуме и шумско земљиште	6
2.1.3. Заштићена подручја	6
2.1.4. Рудно богатство	7
2.2. Историјски преглед	7
2.3. Становништво	8
2.4. Пољопривреда	9
2.5. Привреда	12
2.6. Просторно планирање	14
2.7. Инфраструктура	16
2.7.1. Саобраћајна	16
2.7.2. Водоводна	17
2.7.3. Канализациона	18
2.7.4. Електронска	19
2.7.5. Енергетска	19
2.8. Култура	20
2.9. Туризам	20
2.10. Спорт	22
2.11. Образовање	22
2.11.1. Предшколско образовање	23
2.11.2. Основношколско образовање	24
2.11.3. Средњеобразовање	24
2.12. Здравствена и социјална заштита	25
2.13. Локална самоуправа	25
2.14. Буџет Општине Брус	27
3. SWOT АНАЛИЗА – ПРЕПОЗНАВАЊЕ ПРОБЛЕМА И ПОТЕНЦИЈАЛА	30

3.1.	SWOT АНАЛИЗА – РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 1 -Развој инфраструктуре и заштита животне средине.....	31
3.2.	SWOT АНАЛИЗА – РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 2 - Развој привреде	33
3.3.	SWOT АНАЛИЗА – РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 3 - Друштвени развој.....	34
4.	ВИЗИЈА ОПШТИНЕ БРУС	37
5.	ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА	37
6.	МЕРЕ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРИОРИТЕТНИХ ЦИЉЕВА РАЗВОЈА	56
7.	ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА РАЗВОЈА ОПШТИНЕ БРУС	76

УВОДНА РЕЧ ПРЕДСЕДНИЦЕ ОПШТИНЕ

Поштовани суграђани,

Пред вама је План развоја општине Брус за период од 2022. до 2029. године. План развоја је најважнији стратешки документ развоја једне локалне самоуправе, који обухвата смернице за свеобухватни развој наше општине у седмогодишњем периоду, уважавајући до сада постигнуте резултате и сагледавајући све битне сегменте наше заједнице и простора на коме живимо.

Стручни тим за израду документа дефинисао је приоритетне циљеве и мере за спровођење развојних пројеката, који ће имплементацијом учинити да општина Брус постане значајно боље место за живот. Посебно је значајна чињеница да је креатор овог стратешког документа, поред компетентних службеника, и најшира јавност општине Брус, која је кроз достављање предлога, јавним расправама и трибинама у великој мери утицала на садржину документа.

Овај стратешки документ, који на један целовит начин приказује жеље и потребе грађана општине Брус, значајно ће потакнути развој наше општине и у конкретном смислу олакшати приступ републичким и ЕУ фондовима. Такође, даће и институционални оквир спровођењу развојних пројеката у будућности.

Пред нама је задатак и изазов да у наредним годинама радимо на остваривању дефинисаних циљева у Плану развоја, чиме бисмо остварили визију, а то је да сви, посебно млади бирају да живе, раде и инвестирају у општини Брус.

Председница општине
Др Валентина Милосављевић

1. УВОД

План развоја општине Брус за период 2022–2029. (у даљем тексту: План развоја) је свеобухватни дугорочни документ развојног планирања општине Брус којим се дефинишу приоритетни циљеви развоја и мере којима ће се ти циљеви постићи. Циљ овог документа јесте да препозна развојне проблеме општине, дефинише који су то развојни циљеви и мере узимајући у обзир оптимално коришћење постојећих ресурса и потенцијала који ће омогућити равномеран, одрживи и квалитетнији развој целе општине.

Поштујући одредбе Закона о планском систему¹, Скупштина општине Брус на седници одржаној 10.03.2021. године донела је одлуку о покретању процеса, поступку израде и садржини Плана развоја², након чега је јавност обавештена о почетку процеса израде Плана развоја, а сви заинтересовани актери позвани да се активно укључе и дају свој допринос креирању истог. Одлуком Скупштине општине Брус бр. 35-12/2022-I од 17.06.2022. године измењен је период важења Плана развоја тако да гласи од 2022. до 2029. године.

Процес израде Плана развоја је у потпуности усклађен са Законом о планском систему. Основни елементи плана развоја су: преглед и анализа постојећег стања, визија, односно жељено стање, приоритетни циљеви који се желе постићи, преглед мера којима се достижу предложени циљеви и начин спровођења и праћења спровођења Плана развоја. Предложене мере се разрађују детаљније средњорочним планом јединице локалне самоуправе и документима јавне политике.

Израда Плана развоја реализована је кроз следеће фазе:

- ✓ Фаза припреме
 - ✓ Фаза развоја
-

✓ Спровођење јавне расправе

У првој фази донета је одлука о приступању изради документа и именован је Координациони тим који у потпуности води целокупан процес израде плана. Идентификовани су најзначајнији актери и анализиран је њихов утицај на развој општине Брус. Након анализе заинтересованих страна формиран су подтимови и направљен предлог чланова које је неопходно укључити у процес израде Плана развоја. Подтимови су формиран за следеће области:

- Образовање,
- Туризам, култура и спорт,
- Здравствена и социјална заштита,
- Природни ресурси,
- Привреда и пољопривреда,
- Саобраћајна и комунална инфраструктура.

На првом састанку Координационог тима за израду Плана развоја, одлучено је да се упути јавни позив свим заинтересованим странама за давање предлога и сугестија у вези садржине Плана развоја. Јавни позив је оглашен на сајту Општине Брус, огласној табли Општинске управе Брус, прослеђен електронским медијима који прате дешавања на територији општине Брус. Предлози и сугестије на прописаном обрасцу стизали су у електронском и папирном облику и редовно су разматрани на наредним састанцима Координационог тима.

Током друге фазе урађена је анализа постојећег стања, дефинисани су визија, приоритетни циљеви и мере, као и оквири за праћење, евалуацију и извештавање.

Процес израде прегледа и анализе постојећег стања заснивао се на Смерницама за израду планова развоја јединица локалне самоуправе које су израђене у оквиру пројекта „Подршка реформи јавне управе у Србији“ у сарадњи Сталне конференције градова и општина (СКГО) и Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, уз подршку Републичког секретаријата за јавне политике Владе Републике Србије и саме Владе РС.

Анализа постојећег стања је урађена на основу података из примарних и секундарних извора. У оквиру ове фазе одржани су састанци Координационог тима, подтимова и свих заинтересованих страна и урађене SWOT анализе. Ова фаза је показала где се општина Брус тренутно налази по питању развоја и развојних потенцијала.

Након анализе тренутног стања прешло се на следећу фазу, а то је дефинисање визије, приоритетних циљева и мера за остваривање приоритетних циљева. Визија, приоритетни циљеви и мере су дефинисани кроз рад тематских радних група и консултацију са широм јавношћу.

Визија је дефинисана тако да представља жељено стање у будућности.

На основу анализе тренутног стања и визије, утврђена су најзначајнија питања и проблеми од јавног интереса значајни за развој општине и локалне заједнице који су потом преточени у приоритетне циљеве и то тако да буду специфични, мерљиви, достижни, реални и временски одређени. Приоритетни циљеви су пројекције жељеног стања које доприносе остварењу визије, а постижу се спровођењем мера, односно групе мера.

Мере представљају активности чије се предузимање планира ради остварења приоритетних циљева, односно достизања постављене визије. За остварење сваког постављеног циља дефинисане су мере које су често међусобно условљене. У кратком опису мера дефинисан је очекивани временски рок, као и одговорна страна за њихову реализацију. Такође, утврђени су и очекивани извори за финансирање мера.

На крају Општина Брус ће кроз дефинисан механизам улога и одговорности, вршити праћење спровођења и реализације усвојеног Плана развоја општине, а о резултатима овог процеса биће припремани посебни извештаји. Одговорност за реализацију и спровођење програма и пројеката и достизање постављених индикатора имају Општинска управа, тј. надлежни одсеци и службе. Општина Брус ће у сам процес спровођења и реализације усвојеног Плана развоја, укључити и друге актере.

Приликом израде Плана развоја и приликом дефинисања на који начин ће се овај плански документ спроводити поштована су начела која су дефинисана Законом о планском систему:

- 1) **начело економичности**, које подразумева да се приликом избора мера јавне политике води рачуна да користи од истих оправдавају трошкове које проузрокују;
- 2) **начело финансијске одрживости**, које подразумева да се приликом израде и спровођења планских докумената поштују успостављена фискална ограничења расхода и издатака, као и да се имају у виду ефекти спровођења јавних политика на раст бруто домаћег производа и инвестиције, приходе и примања, одржавање и сервисирање дугова;
- 3) **начело реалистичности**, које подразумева уважавање финансијских, економских, друштвених, културних, просторних, еколошких, регионалних, административних и других могућности и ограничења приликом планирања;
- 4) **начело релевантности и поузданости**, које подразумева да се подаци на основу којих се планира, анализирају ефекти и прати спровођење планских докумената, прикупљају из различитих релевантних и поузданих извора, као и да су спроведене одговарајуће анализе очекиваних учинака спровођења планских докумената;
- 5) **начело конзистентности и усклађености**, које подразумева међусобну усклађеност јавних политика, усклађеност планских докумената по форми, садржају и терминологији, усклађеност хијерархијски нижих планских докумената са хијерархијски вишим планским документима, усклађеност планских докумената са преузетим међународним обавезама, као и усклађеност прописа са усвојеним планским документима;
- 6) **начело континуитета планирања**, које подразумева цикличност процеса планирања, праћења спровођења и вредновања учинака, као и заснованост новог планског документа на планским документима који су му претходили и налазима вредновања постигнутих учинака већ спроведених јавних политика;
- 7) **начело пропорционалности**, које подразумева да су обухват и методе анализе ефеката јавних политика, како ex-ante тако и ex-post, сразмерне значају и обиму процењених ефеката;
- 8) **начело превенције и предострожности**, које подразумева да се јавне политике утврђују и спроводе тако да се спрече или сведу на најмању могућу меру потенцијални негативни ефекти.

9) **начело једнакости и недискриминације**, које подразумева да се приликом израде и спровођења планских докумената поштују људска и мањинска права и слободе гарантоване Уставом и законом;

10) **начело координације и сарадње**, које подразумева да се планирање врши уз уважавање интереса осталих учесника у планском систему, а нарочито уз уважавање приоритетних циљева Владе РС, као и иницијатива, потреба и приоритетних циљева локалне власти;

11) **начело јавности и партнерства**, које подразумева да се јавне политике утврђују у оквиру транспарентног и консултативног процеса, односно да се током израде и спровођења планских докумената, као и анализе ефеката и вредновања учинака јавних политика, спроводи транспарентан процес консултација са свим заинтересованим странама и циљним групама, укључујући и удружења и друге организације цивилног друштва, научно истраживачке и друге организације, водећи рачуна да се омогући остваривање појединачних правних и других интереса свих заинтересованих страна и циљних група, уз истовремену заштиту јавног интереса;

12) **начело одговорности**, које подразумева јасно одређивање одговорних институција за спровођење мера и активности јавне политике;

13) **начело временске одређености**, које подразумева временски ограничен период примене документа јавне политике и јасно одређене рокове за извршење мера и активности предвиђених документом јавне политике;

14) **начело интегралности и одрживог раста и развоја**, које подразумева да се приликом израде и спровођења планских докумената узимају у обзир захтеви заштите животне средине, борбе против климатских промена, ублажавања ефеката климатских промена и прилагођавања климатским променама, спречавања прекомерног коришћења природних ресурса, повећања енергетске ефикасности и искоришћавања обновљивих извора енергије и смањења емисија гасова са ефектом „стаклене баште“, њихови ефекти на друштво, посебно на локалне заједнице, њихов развој и посебности, осетљиве категорије становништва, родну равноправност, као и борбе против сиромаштва³.

³

2. Преглед и анализа постојећег стања локалне самоуправе

2.1. Географски положаји природни ресурси

Општина Брус се простире на површини од 605 km² у којој је према подацима Пописа становништва из 2011. године живело 16.317 становника. Територија општине Брус се простире између 43° 08' 51" и 43° 27' 25" северне географске ширине и 20° 49' 26" и 21° 13' 51" источне географске дужине. Граничи се са општинама: Рашка, Лепосавић, Куршумлија, Блаце, Крушевац и Александровац, а на територији општине егзистује 57 сеоских насеља и једно урбано насеље Брус које представља административни центар јединице локалне самоуправе. Релјеф општине Брус одликује пре свега брдско-планински карактер који је подложен ерозији, одронима и клизиштима.

Највећи део територије општине Брус је распрострањен на источним падинама Копаоника, где се налази и висински највиша тачка општине са надморском висином од 2.017 m (Панчићев врх, Копаоник). Идући од Панчићевог врха, надморска висина бележи лагани пад, планинске врхове и стрме косе смењују ливаде и пашњаци који су распрострањени у нижим висинским појасевима, да би се у рејону села Златари дошло до тачке са најнижом надморском висином на територији општине Брус од 291 m (рејон Ћелијског језера). Клима општине Брус је претежно умерено – континентална (у нижим висинским појасевима) да би се са порастом надморске карактеристике климе постепено мењале, што даље доводи до прелаза из умерено – континенталне у субалпску и планинску климу (појасеви изнад 800 mн.в). Сва четири годишња доба су правилно изражена са постепеним прелазима. Зиме су дуге, хладне, са снежним покривачем који се по више месеци задржава у планинском делу општине. Најхладнији месеци су јануар и фебруар, са великим бројем дана у којима је заступљен мраз. Лета су умерено топла са највишим измереним температурама у јулу и августу.

2.1.1. Хидрологија

Услед синергетског деловања геолошке подлоге, погодног релјефа као и велике количине падавина са два кишна максимума крајем пролећа почетком лета и у позну јесен, на територији општине Брус је временом дошло до стварања разгранате мреже мањих потока и река. Највећи и најзначајнији водоток који протиче кроз општину Брус је река Расина, која извире на падинама Гоча и Жељина, под Црним Врхом на надморској висини од 1.340 m од изворишних кракова Велике и Бурманске реке, а улива се у Западну Мораву 5 km низводно од Крушевца, на 134 m н.в. Главне притоке реке Расине су Грабовничка, Грашевачка, Батотска и Блаташничка река, које својим највећим делом протичу преко територије општине Брус. Дужина свих водених токова на територији општине Брус је 1.210,1 km, док је густина речне мреже 1.99km/km².

Поред реке Расине, као најзначајнији хидролошки објекат издваја се Ћелијско језеро, које је настало 1979. године као један од неколико ретензионих басена који су у то време створени како би се смањило поплавни талас на Великој Морави. Површина језера Ћелије је 4,6km² (од које се половина налази на територији општине Брус, док друга половина припада граду Крушевцу), а

количина акумулиране воде износи 51,5 милиона m^3 која се превасходно користи као главни извор водоснабдевања становништва крушевачке макрорегије⁴.

2.1.2. Шуме и шумско земљиште

Највећи део територије општине Брус припада биому широколисних и мешовитих шума умерених предела, док мањи део предела који се налази изнад горње шумске границе (2.000 m н.в.) припада биому тундри (алписке тундре). Од укупне површине општине Брус која износи 605 km^2 , шумско земљиште захвата површину од 25.875 ha (1.557 ha је необрасло земљиште), што чини 42,74% укупне територије, тако да се може рећи да је територија општине Брус веома богата шумама⁵. Листопадне шуме представљају најраспрострањенији тип вегетације у нашој општини, које се распростиру на око 14.000 ha . Четинарске шуме су развијене на површини од 14.02 km^2 , мешовите шуме захватају површину од 6.22 km^2 , док дрвенасто жбунаста вегетација обухвата 61.81 km^2 .

2.1.3. Заштићена подручја

На територији општине Брус се једним делом налази по биогеографском диверзитету један од најзначајнијих националних паркова у нашој земљи – Национални Парк Копаоник. После вишегодишње иницијативе за проглашење појединих делова Србије за националне паркове (период од 1975. до 1979. године), Скупштина Социјалистичке Републике Србије је 13. јула 1981. године донела Закон о Националном парку Копаоник („Службени гласник СРС“, бр. 41/81 од 18.07.1981.год.). Законом о заштити животне средине и Законом о националним парковима штити се подручје парка у целини, с тим што се посебним одредбама утврђују режими заштите и коришћења по степенима. Први степен заштите просторно чини најмању површину у оквиру националног парка. У зависности од присуства природних вредности, реткости или угрожености неке врсте они се могу налазити у различитим деловима парка. Њиме се одређује строга заштита природне средине, посебних природних вредности и непокретних културних добара, са активностима научних истраживања, едукација и ограничене презентације за јавност. Резерват природе је изворни или незнатно измењен предео у коме је посебно изражена једна или више природних вредности које треба заштитити, или природних појава које треба пратити или усмеравати. Резервати природе саставни су делови националних паркова. У оквиру националног парка налази се тринаест природних резервата који се налазе у првом степену заштите, и то су: Козије стене, Дубока, Суво рудиште, Јелак, Метође, Самоковска река, Барска река, Гобеља, Јанкове баре, Мркоње, Вучак, Беле Стене, Јеловарник.

2.1.4. Рудно богатство

Геолошка подлога на којој је развијена територија општине Брус састављена је од магматских, седиментних и метаморфних стена. Велика распрострањеност вулканита и њихов однос према терцијарним седиментима указује да је вулканска активност била аритмичка, да су највероватније алармирани између алигомиоцена и плиоцена, а могуће све и до квартара. Пространа зараван „Равни Копаоник“ са надморском висином од 1.300 до 1.700m, је морфолошки доминантан елемент рељефског склопа. Она се преко суседних, северних планина Жељина и Гоча, благо спушта у долину Западне Мораве. Са друге стране, источне планине планински венци и њихова подгорина су процесима флувијалне ерозије јако дисецирани. Због разнородног геолошког састава, територија општине Брус је релативно богата налазиштима минералних сировина као и извориштима термо – минералних вода. Локалитет „Раичева гора“ располаже одговарајућим количинама антимона, олова и цинка. На локалитету „Врело“ откривене су знатне количине базалта. У руднику „Бело Брдо“ врши се експлоатација олова и цинка, а веће резерве ових руда налазе се на локалитету „Запланина“. На локалитету „Јарам-Дубока“ утврђене су и откривене резерве властонита. Веће количине руде зеолита откривене су на подручју села Игрош.

Извори термо – минералне воде детектовани су у Жареви, Судимљи, Брусу (позната Бруска Бања) и др. По речима Проф. Дејана Миленића, а што је широј и стручној јавности мало познато, јесте да је општина Брус, општина са највише термо- минералних појава у односу на све друге општине у Србији. Од свих детектованих извора, свакако да Бруска Бања има највећи потенцијал за валоризацију овог туристичког ресурса. На основу научне хипотезе горе поменутог професора и тима стручњака са Рударско- геолошког факултета, даљим бешењима, са садашњих 27 °с температуре воде у Бруској бањи, може се доћи до резервоара термалне воде, температуре 75 °с до 80 °с. По хемијском саставу воде овог термоминералног изворишта припадају хидрокарбонатно – натријумском ($\text{HCO}_3 - \text{Na}$) типу вода. На основу хемијских и физичких особина ова термоминерална вода може се користити за пиће, као допунско средство лечења код следећих хроничних обољења: хронични гастритис и дуоденитис, функционална обољења желуца и црева, хронични некалкулозни холециститис, обољења бубрега и мокраћних путева, микролитијаза, литијаза са могућношћу спонтаног избацивања калкулуса, стања после хирушког одстрањивања камена из мокраћних путева.

2.2. Историјски преглед

Историјски трагови подручја на коме се простира општина Брус указују на илирско и предилирско наслеђе, римске насеобине и касније словенско насељавање. Богато је археолошким ископинама као што су остаци градова, утврђења, цркава, црквина. Средњовековни извори и повеља Стефана Немање и његових наследника, помињу ове крајеве. Историјски значај Копаоника, ове области, па и општине Брус, као средишта Српске средњовековне државе јасно обележавају утврђени градови чији су остаци на истакнутим висоравнима.

Међу њима је град Козник, који се налази на самој граници општине Брус и Александровац, ови градови чували су плодно подгорје виородних жупа, рудно и шумско богатство и богате задужбине српских владара, међу којима су и манастири Лепенац и Милентија. Богата рударска прошлост Копаоника у историјским изворима бележи рашког краља Стефана Уроша I који доводи из Немачке рударе најамнике познате као Сасе. Рударска насеља имала су и топионице и кованице новца. Копаоничка рудна област доживљава процват у XIV и XV веку за време деспотовине, када се развија трговина са Дубровачком Републиком, Византијом и Западном Европом. Преко Копаоника, и општине Брус, водили су Римски путеви, а њиховим трагом су током средњег века пролазили Дубровачки каравани према Софији и Цариграду. И данас се на подручју општине Брус

могу наћи остаци и трагови старих ископа из римских и средњовековних времена, као што су Запланина, Војетин, Ђерекаре, Брзеће и други.

Од Првог српског устанка до Другог светског рата, Копаоник је представљао врло значајно стратешко подручје за Србију. На превоју Мрамор, изнад Брзећа, одиграла се врло значајна битка-Устанак из 1917. године, а на истом месту, 1944. године вођена је једна од најзначајнијих борби Другог светског рата – битка за улазак у Србију.

У Брусу је 1909. године одржан тајни састанак бугарског краља Фердинанда I и престолонаследника Александра Карађорђевића, као и црногорског сердара Јанка Вукотића, на ком је договорен споразум о стварању Балканског савеза против Турске. Састанак је одржан у кући Јеличића која је касније била школа.

Оснивање Бруса пада одмах по припајању Србији шест нахија 1833. године, иако је овај крај био активан и за време Првог устанка, када је овде образована копаоничка војска чији је задатак био да брани Копаоник и Жупу од турских упада. Од средине прошлога века Брус је нагло напредовао, тако да га шездесетих година прошлога века један путописац описује као лепу варошицу. Године 1870. у њему се налазила „канцеларија” козничког среза.

Проглашен је за варошицу 1885. године. Брус је доста страдао у току Првог светског рата а нарочито за време Топличког устанка 1917. године који се проширио и на овај крај. Марта месеца 1917. године на Копаонику и у Брусу српски устаници, предвођени војводом Костом Војиновићем, водили су огорчене борбе против окупатора, наносећи му осетне губитке. По слому устанка Бугари су починили велика зверства над становништвом овога краја.

У току Народноослободилачког рата на подручју Бруса вођене су честе борбе, због чега је непријатељ вршио крваве репресалије над становништвом. Тако су октобра 1942. године у селу Кривој Реки, недалеко Бруса, немачки и бугарски војници затворили већи део становништва у цркву, а затим је минирали. Том приликом погинуло је 320 лица, већином жена и деце. И почетком 1943. године бугарски војници су у околини Бруса спалили већи број кућа, пљачкали и силовали. Варошицу су коначно ослободиле јединице НОП-а септембра 1944. године.

2.3. Становништво

Општина Брус је према Попису из 2011. године имала 16.317 становника, од чега је у насељеном месту Брус, живело 4.636 становника, односно 28% становништва, а у осталих 57 насељених места 11.681 становника, односно 72% становништва. Просечна густина насељености је износила 27 становника по km².

Укупан број становника у општини Брус се већ дуже време, из године у годину смањује. Према најновијим пројекцијама Републичког завода за статистику у општини је средином 2020. године живело 14.343 становника, што значи да се број становника за само 9 година умањио за 1.974,

односно за 12,1% од укупног броја становника. Када се посматра полна структура становника општине, скоро да је подједнак број мушкараца и жена (7.403 :6940).⁷

Старосна структура становништва општине све више има карактеристике “регресивног” односно старијег типа становништва. Према Виталној статистици Републичког завода за статистику Републике Србије за 2020.годину, у општини Брус родиле су се 102 бебе, док је умрло 209 особа. Стопа живорођених износила је 7, Стопа умрлих 21, док је Стопа природног прираштаја - 14. Очекивано трајање живота живорођених износи 76 година. Просечна старост становништва општине је 46 година, а Индекс старења (60+ год./ 0—19 год.) износио је 196, што се сматра изузетно неповољним, односно може да има значајне негативне последице за будућу репродуктивност и радни потенцијал становништва. Просечан број чланова по домаћинству је 3.⁸

Посматрано према старосним групама, 60% становника је старости од 18 до 64 година, 25% је старије од 65 година, док је млађих од 17 година 15%.⁹

Највећи број становника општине Брус чине Срби, са веома малим учешћем Рома и осталих. Од 16.317 становника који су 2011. живели на територији општине Брус, на Попису становништва су се као Срби изјаснили 15.932 (97.64%), Муслимана је било 11 (0.07%), Рома 91 (0.56%), Црногораца 9 (0.06%).

Већинско становништво општине Брус је традиционално везано за пољопривредну производњу па је самим тим и у овом сектору ангажован највећи број људи, делом као основно занимање, делом као додатна делатност уз основни посао.

На основу свега наведеног, општина Брус, као и друге средине у окружењу, има велики проблем у старосној структури становништва и негативним демографским тенденцијама.

2.4. Пољопривреда

Пољопривредна производња у општини Брус одвија се на 4.274 пољопривредних газдинстава и површини од 16.487 ha. Коришћење пољопривредног земљишта одређују природни услови и економска рентабилност одређене производње¹⁰.

Доминантна је производња воћа, која преузима примат над сточарством, којим се становништво традиционално бави. Укупна површина под воћњацима је 3.082,39 ha и то малина на 1.318,64ha , шљива на 1220,87ha , купина на 355.88ha , јабука на 294,67ha, ораницама 5.067,33 ha док је под ливадама и пашњацима 8.007,94 ha.Остало пољопривредно земљиште се користи као окућнице, виноградима и остали стални засади.

Сточарска производња је углавном заступљена на теренима непогодним за друге области производње, има честе осцилације због неповољних тржишних услова, а недостају и прерађивачки капацитети млекарне и капацитети за прераду меса.

Већина становништва општине Брус живи од пољопривреде и воћарства им је основно занимање. Такву производну оријентацију условила је структура.

Ратарска производња се заснива на 8.192ha земљишних површина, односно свега 13,52% општинских пољопривредних површина. Основна ратарска култура у Брусу је кукуруз, док се знатно мање одгајају јечам и пшеница. Ратарска производња се заснива на малим парцелама површине око 1ha (економски неисплатива производња). Ратарска производња је углавном у функцији сточарске производње, односно валоризује се кроз пласман стоке и млека.

Производња поврћа је мала и углавном фокусирана на кућне потребе и локално тржиште. Производња се заснива у баштама и мањим парцелама површине до 0,5ha. Једино се кромпир сади на нешто већим земљишним парцелама.

Од воћарске производње гаје се шљиве, малине, купине, јабуке, крушке и грожђе. Основни проблем у производњи шљиве је непостојање тржишта, односно изузетно ниска цена у откупу шљиве. Домаћинства су због тога принуђена да пеку ракију, за коју такође немају тржиште. Постоји значајан број газдинстава са вишегодишњим залихама ракије. Цена ракије у откупу је изузетно ниска.

Знатно је повољнија ситуација у производњи малина и купина. Код одређеног броја произвођача подигнуте су мале хладњаче за воће. Малина и купина имају повољнију цену, а одређени број домаћинстава има органски сертификат за производњу малина и купина. Ови произвођачи су удружени у пољопривредно удружење и имају сигурног купца.

Брдовити терени по којима су расејани засеоци бруске општине пружали су одвајкада мештанима услове за развој, пре свега сточарства (овце, говеда, козе), затим воћарства (шљиве, јабуке, малине, купине) и виноградарства подижући винограде у Жупи. Упркос смањењу сточног фонда у последњих тридесетак година у општини се одгаја значајан број грла што указује на велики значај сточарства за општину Брус. Процена је да у општини Брус око 4.000 домаћинстава има сточарску производњу. По домаћинству се у просеку одгаја око 0,3. грла крупне стоке. Свега око 50 домаћинстава има 5-10 грла крупне стоке. У општини се одгаја око 1.400 говеда, што указује на неразвијену говедарску производњу уколико се узму у обзир расположиве земљишне површине.

Просечна млечност крава је 10 l млека на дан, мада има домаћинстава са око 20 l млека по крави на дан. Просечна производња млека по грлу износи испод 3.000 l млека на лактацији. Мужа је углавном ручна или малим покретним машинским музалицама. У општини има врло мало лактофриза. По селима нема организованих откупних места. Млеко се у највећем броју случајева сакупља и чува у пластичним и алуминијумским кантама. На терену су ретке канте од инокса. Откуп млека на терену је слабо организован.

Млекаре које сакупљају млеко на терену су: „Лазар“ Блаце и „Сточар“ Брус. Са изузетком малог броја фарми које раде услужни тов као кооперанти за поједине велике фирме, откуп телади у највећем броју врше закупци. Значајне пијаце за продају телади су Брус, Блажево и Равни, од којих је само продајно место Равни регистровано као сточни погон. Као значајно место за продају су вашари у Брусу (од маја до септембра). Телади се на пијацама најчешће продају са око 160 kg (распон 150-200 kg), док се говна јунади, телесне масе око 500 kg, испоручују појединим великим фирмама.

Основна разлика у односу на остале општине Расинског округа је знатно развијена овчарска производња. У општини Брус се по подацима из пописа (2002. година) одгаја 14.928 оваца, што представља преко трећине броја свих оваца у Расинском округу. По броју оваца општина Брус се сврстава у општине са већим бројем оваца у Србији. У последње време се у општини бележи пад броја оваца и говеда процена је да се у овом тренутку одгаја 14.383 оваца и 1.383 говеда.

Интезивна производња свиња и живине није заступљена, нити има претпоставки за њихов развој. Велики проблем у процесу планирања развоја сточарске производње су лоше предиспозиције за развој ратарске производње, односно производње зрнасте сточне хране.

Живина и свиње се гаје за кућне потребе, и не представљају производе који се продају на тржишту, односно основни производ и приход газдинства.

Суша је дефинисана као природни феномен који настаје када падавине значајно негативно одступају од нормалних вредности и изазивају озбиљне промене у хидролошком билансу које штетно утичу на земљишне продукционе системе.

Суша је једна од најштетнијих временских појава, која угрожава егзистенцију људи и наноси огромне штете разним гранама привреде. Оно што је карактеристично је да се она јавља на већем подручју и може захватити у истом тренутку целокупну територију Србије. У Србији суша није редовна појава и чешће се јавља у Војводини и источним деловима Србије. Област општине Брус има довољно падавина током године тако да генерално није сушно подручје и суша не представља велики ризик.

Индекси суше служе за мониторинг суше. Индекси суше су врло често изражени само једним бројем, али могу да пруже много више корисних информација за предвиђање и борбу против суше од сирових, тј. измерених података. Постоји неколико индекса који показују колико количина падавина и њихова расподела у посматраном периоду одступа од средње количине падавина током најмање 30 година за посматрану временску јединицу. Иако ниједан индекс не може бити проглашен супериорним у односу на други(е), ипак су неки чешће примењивани, тестирани и калибрисани у различитим регионима и за различите биљне врсте, од других. Већина стручњака која се бави планирањем водних ресурса, пре свега у пољопривреди (наводњавање) обично заснива своју одлуку на више различитих индекса.

Републики хидрометеоролошки завод на оперативном нивоу прати СПИ индекс суше и преко сајта РХМЗ-а је могуће пратити и предвидети штете које се могу десити. За општину Брус вредност СПИ индекса се креће у распону: $2,326 < \text{СПИ}$ што одговара критеријуму јаке суше.

2.5. Привреда

Брус је некада био развијен индустријски град са неколико фабрика различитих врста индустрије. Криза је довела до тога да данас постоји велики број хладњача, фабрика трикотаже и текстила „Модитал“, из области машинске индустрије предузеће „Вис“, воћне ракије прерађују предузећа „Воћар“ и „Копаоник“. Своје погоне на територији општине имају и „Фудленд“, „БВЦ“ у Батотима, „Виножупа“, „Јаворац“ итд.

На основу података из 2020. године у општини Брус послује 106 активних привредних друштава, док је активних предузетника 664. Број брисаних привредних друштава у 2017. години износио је 0, у 2018. години 2, у 2019. години 27, у 2020. години 2. Број новооснованих привредних друштава у 2017. години је 3, у 2018. години 6, у 2019. години 10, у 2020. години 5. Број брисаних предузетника у 2017. години је 56, у 2018. години 75, у 2019. години 99, у 2020. години 37. Новооснованих предузетника у 2017. години било је 88, у 2018. години 127, у 2019. години 154, у 2020. години 63.

По последњој Уредби о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе за 2014.годину („Службени гласник Републике Србије“, бр. 104/2014), општина Брус спада у четврту групу локалних самоуправа, са степеном развијености испод 60 % од републичког просека

** Последње ажурно стање се односи на период 01.01 - 31.12.2020.године*

Финансијске перформансе привредних друштава

	2017.	2018.	2019.	2020.
01. Број привредних друштава	84	90	91	95
02. Број запослених	785	771	737	753
03. Пословни приходи	4.537.251	4.600.850	4.372.428	5.666.725
04. Нето добитак	249.883	274.220	230.924	374.898
05. Број привредних друштава са нето добитком	53	50	62	56
06. Нето губитак	89.072	32.914	484.005	89.689
07. Број привредних друштава са нето губитком	13	16	13	14
08. Укупна средства	5.957.953	6.540.791	6.468.943	7.019.808
09. Капитал	2.136.633	2.495.604	2.461.846	2.853.361
10. Губитак	2.155.955	1.932.074	2.353.806	2.442.851
11. Број привредних друштава са губитком изнад висине капитала	8	10	10	9

Социјална структура од укупног броја становништва

Доминантан број становника спада у категорију радно способног становништва, што се може узети у обзир као значајан развојни потенцијал. Међутим, оно што умањује овај потенцијал јесте чињеница да је преко 50 % становништва, посебно старије популације, на нивоу основног и нижег образовања.

Опште карактеристике тржишта рада остају непромењене у односу на претходни период, неусаглашеност понуде и потражње радне снаге, велико учешће дугорочно незапослених, неповољна старосна и квалификациона структура незапослених, висока стопа незапослености младих, велики број незапослених који припадају теже запошљивим категоријама.

Најугроженије категорије за запошљавање су лица преко 50 година живота, инвалиди, жене, млади до 30 година старости и избегла и расељена лица.

Становништво и површина

01. Површина (у km ²)	605
02. Број становника према Попису 2002	18.764
03. Број становника према Попису 2011	16.317
04. Број становника 2020	14.343

** Последње ажурно стање се односи на период 01.01 - 31.12.2020.године*

Број запослених/незапослених и зараде

	2018.	2019.	2020.	2021.
01. Број запослених	4.270	4.318	4.287	4.366
02. Број незапослених	1.869	1.763	1.873	1.546
03. Просечна нето зарада (у РСД)	37.810	41.739	45.706	50.670

* Последње ажурно стање се односи на период 01.01 - 31.12.2021.године

* Последње ажурно стање се односи на период 01.01 - 31.12.2020.године

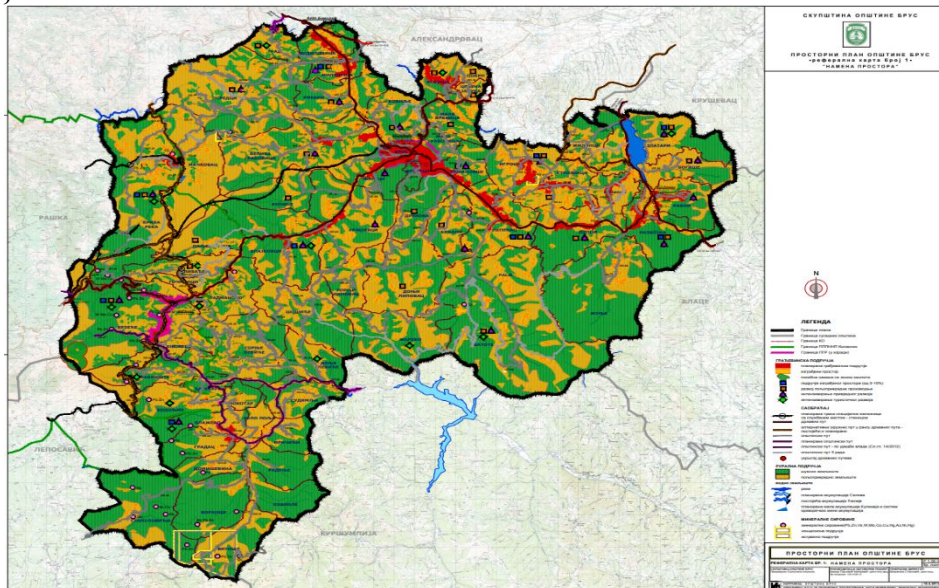
2.6. Просторно планирање

Од доношења Закона о планирању и изградњи 2003. године, општина је уложила значајне напоре и средства у израду законом прописаних просторних и урбанистичких планова. Тиме, међутим, циклус планирања није окончан, јер општи развој промене у простору изискује континуирано праћење и ажурирање, као и преиспитивање циљева развоја који обезбеђују стратешки оквир. Циљ планирања није, односно не би требало да буде, искључиво усвајање планског документа као једнократног регулаторног основа за издавање грађевинских дозвола, већ уређен процес у коме је план тек један инструмент управљања простором и унапређења квалитета живота.

Просторни план општине Брус („Службени лист општине Брус“, бр.3/2013)

Просторни план се ради у складу са Законом о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. 72/2009, 81/2009-испр, 64/2010-Одлука УС, 24/2011, 121/2012, 42/2013-Одлука УС, 50/2013-Одлука УС, 98/2013-Одлука УС, 132/2014 и 145/2014, 83/2018, 31/2019 и 37/2019-др.закон, 9/2020 и 52/2021), Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/2004 и 88/2010) и Законом о Просторном плану Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 88/10) и другим релевантним законима и уредбама. Просторни план представља основни плански инструмент за усмеравање и управљање дугорочним одрживим развојем локалне заједнице, коришћењем, организацијом и уређењем простора општине Брус. Овим планом се разрађују основна стратегијска опредељења, планска решења и смернице утврђене Просторним

планом Републике Србије. Просторни план се односи, пре свега на: просторни развој и пропозиције развоја; коришћење и заштиту природних ресурса; демографски развој и развој насеља и јавних служби, економски развој кроз привредне делатности и туризам; развој инфраструктурних система; заштиту и коришћење животне средине, предела, природног и културног наслеђа.

Подручје просторног плана општине Брус простире се у централном делу Републике Србије. Обухвата територију општине Брус површине 605 km² у њеним административним границама. Подручје општине Брус обухвата огранке Копаоника, долину Расине и део плодног жупског виногорја.

У административном погледу Брус је општински центар са 58 насеља и 61. катастарском општином. Према организацији републичке управе по управним окрузима припада Расинском округу од чијег је центра Крушевца удаљен око 60 km. Граничи се на северу са општином Александровац (54,7km), на североистоку са општином Крушевац (11,24 km), на истоку је општина Блаце (18,09 km), на југу општина Куршумлија (36,45 km), са југозапада гранична општина је Лепосавић (30,66 km), док је на крајњем западу општина Рашка (17,08 km). Укупна дужина административне границе општине Брус је 168,30 km.

На крајњем западу општине Брус налази се Национални парк Копаоник носећи стуб развоја планинског туризма Србије и најјачи зимско-спортски туристички центар Србије.

На северозападу простире се пространа Криворечка равна која чини спону са падинама Жељина и преко које прелазе комуникације према Врњачкој Бањи и Гочу преко Митровог поља и Јошаничкој Бањи на северној граници Националног парка Копаоник. Јединствена, питома висораван, делимично захваћења заштитном зоном Националног парка Копаоник.

Јужни део општине чини планински предео и део сливног подручја реке Топлице од Блажевско - Бораначке котлине до Липовачко – Батотских шума и сенокоса. У свом простору настаје нов туристички атрактиван ресурс - језеро Водоакмулације „Селова“, углавном на територији општине Куршумлија, али са успором до Мале реке на територији општине Брус.

Северни и средишњи део општине чини сливно подручје Расине од Будиловине до Ђелијског језера са успором до К.О. Разбојна и селом Златари као централној позицији на најатративнијем делу језера.

Остали важећи плански документи на територији општине Брус:

- Просторни план подручја посебне намене Националног парка Копаоник („Службени гласник РС“, бр. 89/2016),
- Просторни план подручја посебне намене слива акумулације „ЋЕЛИЈЕ“ („Службени гласник РС“, бр. 85/2015),
- Просторни план подручја посебне намене слива акумулације „СЕЛОВА“ („Службени гласник РС“, бр. 11/15),
- Просторни план подручја посебне намене разводног гасовода РГ 09-04/2 Александровац-Копаоник-Нови Пазар-Тутин („Службени гласник РС“, бр. 71/2018),
- План генералне регулације Бруса („Службени лист општине Брус“, бр. 18/2016 и 6/2019),
- Измена и допуна плана генералне регулације Бруса дела зоне 2.0 (Зона ширег градског центра), дела зоне 3.1 (Општа стамбена зона), Дела зоне 8.0 (Комунална зона) и део зоне 9.1 (Пословна зона) („Службени лист општине Брус“, бр. 14/2020),
- План генералне регулације за насеље Брзеће-Копаоник („Службени лист општине Брус“, бр. 4/2015),
- План детаљне регулације за туристички центар „ГОЧМАНЦИ“ – у заштитној зони НП Копаоник-са полазиштем гондолске жичаре („Службени лист општине Брус“, бр. 5/2017),
- План детаљне регулације туристичког комплекса „СРЕБРНАЦ“ на Копаонику („Службени лист општине Брус“ бр. 6/2018),
- Измене плана детаљне регулације локалитета „ЈАРАМ“ на Копаонику у општини Брус („Службени лист општине Брус“ бр. 4/2018),
- План детаљне регулације локалитета „РЕНДАРА“ на Копаонику у општини Брус („Службени лист општине Брус“ бр. 6/2010),
- План детаљне регулације „БАЊСКОГ ПАРКА“ у општини Брус („Службени лист општине Брус“ бр. 21/2016),
- План детаљне регулације „АГРО БИЗНИС ЦЕНТРА“ у општини Брус („Службени лист општине Брус“, бр. 21/2016),
- План детаљне регулације за изградњу цевовода сирове воде од бунарског водозавхвата до постројења за прераду воде за пиће - за водоснабдевање туристичких локалитета на Копаонику - општина Брус („Службени лист општине Брус“, бр. 2/2016),
- План детаљне регулације за изградњу далеководна 10кV Брус - Игрош за прикључак на ТС 10/0,4 кV „Foodland“,
- План детаљне регулације за изградњу постројења за пречишћавање отпадних вода на локацији Лепенац у општини Брус („Службени лист општине Брус“, бр. 4/2013),
- План детаљне регулације за изградњу цевовода од извора Вигњиште до Брзећке реке и изградњу мини хидроелектране („Службени лист општине Брус“ бр. 4/2015).

2.7. Инфраструктура

2.7.1. Саобраћајна

Општина Брус се од давнина налазила на раскрсници путева, посебно захваљући свом географском положају. Од ваздушне луке Ниш је удаљена око 100 km, а од ваздушне луке Београд око 250 km. Аутопут Појате-Београд је од Бруса удаљен око 65 km. Развијена је мрежа државних и општинских саобраћајница. Најближа железничка станица је Стопања (30 km).

На територији општине Брус заступљен је само друмски саобраћај и то мрежом државних путева I и II реда и мрежом категорисаних општинских и некатегорисаних путева и улица. Посебно треба истаћи да се територијом општине пружа важан саобраћајни правац према националном парку и зимском и летњем туристичком центру на Копаонику, од Крушевца преко Бруса и Брзећа.

Због тешких теренских услова нема паралелних саобраћајница на државном путу тако да се државним путевима креће и пољопривредна механизација која успорава саобраћај. Мрежа осталих јавних путева је са углавном неквалитним застором.

У насељима, осим у седишту општине, саобраћајнице су без издиференцираних токова разних видова саобраћаја већ се коловозном површином одвија комбиновани саобраћај. Све трасе државних путева кроз насеља су са изграђеним и сконцентрисаним свим централним садржајима, тако да се мешају транзитни и локални саобраћај.

Територија општине је претежно планинска (око 60% територије преко 750 m н.м., а 30% преко 1.000 m н.м.) и то изразито њен западни део, према копаоничком масиву. Терен је разуђен са израженим рељефом који карактеришу стрми планински врхови између којих су уске и стрме речне клисуре и суве јаруге.

Укупна дужина путева износи 452.73 km од чега државни путеви учествују са 24.9%, а остатак су општински путеви. Путева са савременим коловозом има свега 30%, што је скоро упола мање од просека у Региону Шумадија и западна Србија и Расинској области, 25% је са туцаничким коловозом, а 45% је са земљаним коловозом. Ово говори о изузетно неразвијеној путној мрежи, са густином мреже испод 0,9 и неквалитетним путевима. Донекле оправдање се може потражити у неповољаном рељефу са становишта полагања и развијања траса и распореду насеља која су мала и бројна и разбацана у таквим, слабо приступачним теренима.

Уочљиви су резултати дејства мраза и воде на коловоз путева и косине (бубрење и пуцање коловоза, пропадање банкина, испадање материјала са косина засека и усека).

Мрежу општинских путева чине категорисани општински и некатегорисани путеви према Одлуци о општинским и некатегорисаним путевима на територији општине Брус („Сл.лист општине Брус“, бр. 6/17). Укупна дужина путева о којима се општина брине и за које издваја средстава, из својих или других фондова за које конкурише, за модернизацију и одржавање, износи укупно 339,9km. Општинских путева који углавном повезују насеља општине и излазе на државне путеве или чине везу насеља са државним путем има укупно 54. Врло мали број општинских путева, свега три, повезују насеља са општинским центром тј. Брусом док највећи број насеља је са административним центром повезана преко државних путева. Узрок треба тражити у рељефу јер су најповољнији комуникацијски правци уз реку Расину и Грашевачку реку заузети управо државним путевима.

Са савременим коловозом (асфалтирано) је укупно 104,55 km што чини 30,76% општинских путева, са туцаничким коловозом 156,95 km што је 46,17%, а остатак од 78.4 km што чини 23,07%, земљаних путева.

Овај податак говори да је мрежа општинских путева неквалитетна, односно да веза насеља са општинским центром и централним и јавним службама није добра. На квалитет мреже утичу неповољни теренски услови и недостатак квалитетне финансијске подршке за изградњу путне мреже.

2.7.2. Водоводна

Брус и сеоска насеља обухваћена централним општинским водоводним системом снабдевају се водом из постојећег изворишта Паљевштица, састављеног од више каптираних извора, где се

у просеку захвата око 65l/s воде, у максимуму око 110 l/s, а у минимуму око 45l/s. mm. Насеље Брзеће снабдева се водом из засебног система.

На општински водоводни систем прикључено је 3.437 домаћинстава и 237 привредних субјеката. Положај изворишта омогућава да се водовод развија као гравитациони, без пумпних станица. Квалитет воде на изворишту омогућава да се вода третира само дезинфекцијом. Мрежа има прстенасту структуру у самом градском језгру, док је у ободним деловима насеља гранатог типа. Главни магистрални водовод од Вигњишта до Државни пут IIА реда бр. 211 (скретање за засеок Стојановићи) у насељеном месту Влајковци, је изграђен 1972. године од азбестно – цементних цеви $\varnothing 200$, које су у значајној мери дотрајале и које је потребно заменити новим цевима. На азбестно-цементне цеви се наслањају челичне цеви $\varnothing 355,6$.

Главни објекти водоводних система насеља Брус: Извориште Вигњиште (Зона санитарне заштите, Каптажа, Сребрначки извор Каптажа, Безимени извор Каптажа, Вигњиште), Резервоар Росуље мали (висока зона), Резервоар Росуље велики (ниска зона, Стара Вратница), Резервоар Гњила и прекидна комора Гњила, Резервоар Даниловићи, Разделна комора, Прекидне коморе 1,2,3 и Станојевићи.

2.7.3. Канализациона

Постојећа канализациона мрежа је делимично сепаратног типа са два засебна система за употребљену и атмосферску воду. Осим у градском језгру Бруса, канализација за употребљене воде постоји и у селима Жиљци, околним засецима на Државном путу IIА реда број 211 (Стопања-Витково- Брус-Брзеће-Копаник), Дртевци и Тршановци и у делу који гравитира ка селу Велика Грабовница. Употребљена вода се испушта директно у природне рецепијенте преко 13 испуста, а од села Дртевци и Тршановци одводи се колектором дужине око 3.330 m до излива у реку Расину код села Лепенац.

Главни колектор између Бруса и Лепенца је у фази изградње и велики део је завршен. Колектор је пречника 300 mm, дужине 5.993m. Геодетска снимања су обављена у октобру/новембру 2012. године и показују да поједине деонице нису изведене у складу са пројектом тако да имају падове мање од минималних.

Укупна дужина колектора у канализационој мрежи је око 21.407m.

У постојећој мрежи постоје два сифонска прелаза преко река Грашевка и Расине, која нису у функцији, и на једном месту колектор иде испод моста који прелази преко реке Грашевке. На главном колектору Брус-Лепенац постоји један сифонски прелаз који је у функцији. На појединим деоницама су примећени негативни падови колектора, у укупној дужини од 554m.

На канализациону мрежу је прикључено 1.733 домаћинстава и 195 привредних субјеката. Канализација за атмосферску воду постоји само локализовано и није јасно одвојена од система за употребљену воду.

2.7.4. Електронска

На подручју општине Брус телекомуникационе услуге се реализују преко комутационих центара (Брус, Осреци, Крива Река, Велика Грабовница, Брзеће, Грашевци, Разбојна, Лепенац, Милентија, Златари) у фиксној и преко 9 базних станица (Копаоник-Суво рудиште, Копаоник-Гобела, Брус-ПТТ, Грашевци, Разбојна, Кобиље, Брзеће-„Бела река“, Брзеће-„караула“/колокација на Теленоровом стубу и Влајковци) у мобилној телефонији. У свим комутационим центрима су дигиталне телефонске централе, чији је укупни капацитет око 3.500 бројева на терену, као и у самом граду где је у употреби око 3.000 бројева. Поред фиксне телефоније на подручју су присутне и нове технологије пружања телефонских услуга, као што је WLL бежични систем који покрива села у руралном делу општине, као и најновија технологија телефонирања CDMA бежичне мреже која је међупрвима у Србији монтирана у Блажеву и покрива око 500 претплатника тог подручја. Поред услуга телефонирања, велики број корисника користи ADSL интернет услуге, гдесу капацитети око 300 корисника. Ову услугу могуће је пружити и у Брзећу где је инсталирана најсавременија опрема која је код нас присутна. Најновија услуга која се пружа претплатницима је IPTV дигитална телевизија, за коју влада велико интересовање и која пружа најновије сервисе на тржишту.

Телекомуникационе услуге прима 6.500 корисника, што је око 35% укључених телефонских прикључака на 100 становника, што општину Брус сврстава у ред лоше телекомуникационо опремљених подручја (оптимално од 41-50 становника).

На подручју општине има укупно 93 корисника антенских стубова на 69 места (телефонски предајници, радио станице, тв предајници, Електросрбија, РХМЗ, ЖТП...). ТК мрежа је крутог облика, звездасте структуре и реализована је кабловима са бакарним проводницима. Примарна ТК мрежа (део претплатничке петље од главног разделника до извода) је подземна, а секундарна ТК мрежа (део претплатничке петље од извода до претплатника) је ваздушна (каблови су положени по стубовима). ТТ кабловска канализација постоји само у Брусу и Брзећу.

2.7.5. Енергетска

Развој електроенергетске инфраструктуре мора бити сразмеран потребама за електричном енергијом и снагом повећања поузданости и квалитета напајања. Очекивани раст потрошње и снаге електричне енергије на планском подручју је просечних 3-5% годишње и мањи у ванградском подручју, а већи у градској и приградској зони. Да би се задовољиле очекиване потребе за електричном енергијом и снагом потребно је обезбедити недостајуће електроенергетске капацитете, изградњом нових и реконструкцијом постојећих у циљу повећања снаге на свим напонским нивоима заступљеним на планском подручју. У том циљу планирање ЕД мреже треба вршити правремено и сагласно одредбама техничке препоруке ЕД Србије бр.14а „Планови развоја и основна концепција решења за планирање ЕД мреже“.

Дефинисани су недостаци електроенергетског система општине Брус који се огледају у следећем:

- Недовољна изграђеност електроенергетских објеката на свим напонским нивоима као и незадовољавајући квалитет електричне енергије која се испоручује потрошачима.
- Незадовољавајућа поузданост напајања потрошача електричном енергијом.

- Недовољно коришћење обновљивих извора енергије за које на планском подручју постоје одговарајући услови, а из којих се у знатној мери може надоместити недостатак електричне енергије.
- Тешкоће око дугорочног планирања развоја електроенергетске инфраструктуре због сталног и неравномерног смањења густине насељености што је последица стагнације и смањења наталитета као и миграције становништва према општинском центру и већим центрима насеља.

Постојећи купци електричне енергије општине Брус напајају се из ТС 220/110/35 кV „Крушевац 1“ (власништво Електромреже Србије), преко ТС 110/35/10 кV „Александровац инсталисане снаге 31,5 MVA, ТС 35/10 кV „Брус“, инсталисане снаге 8 и 4 MVA и ТС 35/10 кV „Брзеће“, инсталисане снаге 2x2,5 MVA.

На простору општине Брус нема изграђених гасовода и гасоводних објеката и нема изграђеног топловода. Један од приоритетних пројеката је изградња разводног гасовода ГРЧ Жупа - Александровац - Брус - Копаоник - Рашка -Нови Пазар који делом своје трасе обухвата и општину Брус. Има и транзитни и дистрибутивни карактер на овом простору. Планирани гасовод има већим делом транзитни карактер највишег ранга у Републици Србији, а на местима локација ГМРС се остварује дистрибуција градским гасоводима од челичних цеви радног притисака од 6 до 12 бара и дистрибутивним гасоводима од ПЕ цеви за радни притисак до 4 бара - широка потрошња. Циљ је да се подручјима који немају гасоводе обезбеде почетни услови за даљи развој гасификације, а самим тим и бржи привредни развој и виши стандард живљења и рада. Природни гас ће се користити у индустријске сврхе, за задовољење потреба становништва за топлотном енергијом, за грејање, кување, припрему санитарне воде и као погонско гориво. Савремено технолошко гориво омогућиће бржи развој прерађивачких капацитета пољопривредне производње и других привредних делатности.

2.8. Култура

Носилац културних активности на територији општине Брус је Центар за културу Брус.

Поменута установа обавља музејску, биоскопску и позоришу делатност, бави се и културно-уметничким аматеризмом и организовањем изложби, концерата и трибина.

На територији општине Брус постоје две сале које се налазе у склопу Центра за културу Брус. Велика сала центра за културу је мултифункционална са 350 седећих места. Пружа могућност биоскопских, позоришних представа, свечаних седница. Опрема и мобилијар у сали су у великој мери дотрајали. Мала сала центра за културу је капацитета 100 седећих места. Центар за културу поседује преносиво класично озвучење.

У селима Разбојна и Златари постоје Домови за културу са просторијма које су представљале сале. Данас су те просторије у руинираном и нефункционалном стању.

2.9. Туризам

Општина Брус је узуетно богата туристичким локалитетима. Неки од најпознатијих јесу:

- Светилиште Метође III век, на падинама Копаоника;
- Средњовековни град Козник из XIV века;

- Манастир Милентија XIV век (у њему је била најлепша средњовековна камена пластика). Сви експонати се чувају у Београду и Народном музеју у Крушевцу. Реплика средњовековне розете из тог периода се налази у бруском парку;
- Манастир Св.Стефан у Лепенцу XIV век;
- Црква Св.Петке на Дубу скраја V века;
- Црква Св.Петке у малој Грабовници из XII века;
- Манастир Стрмац у Батотама из XIV века;
- Црква Св.Петра и Павла у Кривој Реци XVII век;
- Црква Св.Преображења у Брусу 1836.године;
- Национални парк Копаоник;
- Водопад Јеловарник (висине 78m, један од највиших у Србији);
- Бруска бања са малим базеном у којој је увек 27°C;
- Језеро Ћелије;
- Бруске пољане, воденице и бачије.

Ако се има у виду да су наше цркве биле место где се учило читање и писање, може се закључити да код нас писменост и култура имају дугу традицију.

Искоришћеност наведених локалитета је на ниском нивоу из разлога што до њих имамо веома лоше прилазне путеве (највише се односи на средњовековне манастире и град Козник).

У општини Брус, тј. у туристичком месту Брзеће, тренутно има око 4.500 лежајева(хотели, апартхотели, виле и други) око 1.300 лежајева у приватном смештају и око 3.000 лежајева који су у изградњи.

Прилазни путеви до наведених капацитета су добри, али нам је потребна туристичка сигнализација за коју у Општини постоји план.

Гондола Брзеће-Мали Караманје једна од најбитнијих инфраструктурних подухвата урађених не само у Брзећу, већ и у Републици Србији.

Туристичке манифестације које се организују сваке године:

- ТОО Брус у сарадњи са Културним центром организује дочек Нове године;
- 13. јануара организује се дочек Православне нове године (уз кување вина, чаја и ракије на улици уз прикладан музички програм);
- У сарадњи са Савезом спортова 19.јануара ТОО Брус на језеру Ћелије организује„Пливање за Часни крст“;
- 14. фебруара ТОО Брус обележава Св.Трифуну као Дан вина и Дан заљубљених;
- Последње недеље јула на Копаонику ТОО Брус и ТОО Рашка организују „Дане боровница“;
- Средином августа на језеру Ћелије ТОО Брус организује манифестацију „Бруски котлић“;
- 09. августа заједно са Културним центром и општином Александровац ТОО Брус организује манифестацију „Кознику у походе“;
- Дани Преображења, уједно и дан општине Брус је манифестација која је већ годинама заштитни знак наше општине, и по којој смо препознатљиви (манифестација „Златне руке Бруса“ коју организује ТОО Брусавећ више од 20година);
- Крајем септембра ТОО Брус и ТОО Рашка организују манифестацију„Дане гљива“
- У септембру се такође организује манифестација „Изађи ми на теглу”.

2.10. Спорт

Спорт је од изузетног значаја за правилан развој деце и омладине, али и за друштвено-политичку заједницу која кроз реализацију јавног интереса у спорту настоји постићи и подићи на виши ниво здравље грађана, посебно деце и омладине, особа са инвалидитетом, као и спортске активности којима се постижу врхунски спортски резултати изван локалне заједнице и којима се промовише општина.

Спортски клубови на територији општине Брус:

- Фудбалски клуб „Копаник“ Брус
- Фудбалски клуб „ОФК Копаник“ Брус
- Фудбалски клуб „ФУД“ Брус(44 активна играча)
- Фудбалски клуб „Доњи Копаник“ Разбојна(25 активних играча)
- Фудбалски клуб „Језеро“ Златари (25 активних играча)
- Одбојкашки Клуб „Копаник“ Брус (90 чланова-деца)
- Кошаркашки клуб „Обруч“ Брус(53 детета од којих активних 43)
- Цудо клуб Брус(90 чланова од којих 60 активних, 30 деце, 25 рекреативаца)

Укупан број деце која се баве спортом, а да су везана за спортске клубове у тренутку пресека постојећег стања на нивоу општине Брус је 173 детета. Док је број активних спортиста 197. (Подаци из 2020. године).

Нажалост, број организација које промовишу спорт и бављење спортом је изузетно мали, и једина из ове сфере на територији општине Брус је Установа за физичку културу „Спортски центар“ Брус, чија је претежна делатност, делатност спортских објеката и одржавање спортских објекта. Под ингеренцијом Установе за физичку културу „Спортског центра“ Брус су следећи спортски објекти, а уједно и постојећа спортска инфраструктура на територији општине Брус: Градски стадион у Брусу, помоћни терен Градског стадиона, фудбалско игралиште (велики фудбал) у селу Златари, фудбалско игралиште (велики фудбал) у селу Разбојна, Градски базен, базен у Брусској Бањи и Хала спортова „Горан Раичевић“ Брус.

Поред тога у општини Брус постоји и пар мањих градских терена за мали фудбал, кошарку, баскет, као и игралишта за мали фудбал у селима на територији општине Брус.

2.11. Образовање

Образовна структура у општини Брус је изразито лоша, зато што половина становништва има завршено основно школско образовање или је без образовања. Тачније 51% становништва је следеће образовне структуре: 7% без школе, 19% са непотпуном основном школом и 25% становништва са завршеном основном школом. У образовном смислу најзаступљенија је популација са завршеном средњом школом, чак 40,5%, са вишим образовањем је њих 4% и високим образовањем 4,5% локалне популације¹¹.

¹¹

У поређењу са образовном структуром на националном нивоу, општина Брус има значајно више становника без школе, са непотпуном основном школом или са основном школом. У односу на образовну структуру становништва на националном нивоу има значајно мање становника са средњом школом и са вишим и високим образовањем у односу на образовну структуру Републике Србије. Такође, учешће неписмених је више у Брусу у поређењу са Републиком Србијом, посебно уочљиво код женске популације.

Слична ситуација је и када је у питању компјутерска писменост. Процент компјутерски писмених лица у општини износи свега 21%, а 11,5% становништва је делимично писмено. Две трећине становништва, њих 67% припадају групи компјутерски неписмених лица.

2.11.1. Предшколско образовање

Почеци институционалног васпитања и образовања предшколске деце у Брусу везују се за 2.12.1977.године, када је одлуком СИЗ-а дечје заштите СО Брус основан Дечји вртић „Пахуљица“, касније Предшколска установа „Пахуљице“. Објекат је пуштен у рад 1978.године. Данас се објекат налази у мирном делу града, окружен природним амбијентом. У протеклом периоду објекат је прошириван, па су се капацитети истог повећавали. Тако да на територији општине Брус данас ради предшколска установа - ПУ „Пахуљице“.

Број уписане деце је преко установљених норматива (20% више уписаних у односу на норматив). Треба нагласити да су капацитети за пријем предшколске установе у сталном порасту. Тренутно је смештено 286 деце у градској средини и 140 у сеоском подручју. Обухват деце у предшколском образовању је испод просека Републике Србије. Предшколску установу „Пахуљице“, похађају деца узраста од годину дана до поласка у школу.

Установа у оквиру своје делатности планира следеће видове обухвата деце:

- целодневни боравак деце, узраста од 1. године до 6,5 година у граду,
- припремни предшколски програм деце, узраста од 5 година до 6,5 година у граду и сеоским насељима и
- полудневни боравак деце, узраста од 3 до 5,5 година у сеоским насељима уз припремно-предшколски програм

Васпитно-образовни рад ПУ „Пахуљице“, одвија се кроз предшколско васпитање и образовање, превентивно здравствену заштиту, негу и исхрану деце од једне године до поласка у школу. У свом саставу установа користи ненаменске просторе, адаптиране и прилагођене, за реализацију припремно-предшколског програма при школама, месним заједницама и сеоским амбулантама у селима општине. Број простора се сваке године мења, у зависности од броја деце, и креће се од 7 до 13 простора, у којима су привремено смештене предшколске групе мешовитог састава. Установа тежи ка што већем броју обухвата деце, посебно у сеоским насељима. Процент обухвата деце припремним предшколским програмом у општини износи 100%, обухват деце узраста од 1. године до 5,5 година у граду Брусу различитим програмима је 83%, а обухват укупне популације деце у општини Брус предшколским васпитањем и образовањем је 65%.

Циљеви и задаци су креирани за подстицање заједнице учења и добробити деце, за заштиту и очување здравља и безбедности деце и одраслих, стварањем инспиративне средине за интегрисано учење деце, као и подизање квалитета рада установе на свим нивоима.

Као савремена ПУ „Пахуљице“ има задатак да деци обезбеди повољну друштвену и материјалну средину кроз квалитетне програме у којој ће она испољити све своје потенцијале, задовољити своја интересовања и доста тога научити.

2.11.2. Основношколско образовање

У општини Брус данас постоје четири самосталне основне и једна средња школа.

Основна школа „Јован Јовановић Змај” Брус. У оквиру школе, осим централне школе „Ј.Ј.Змај“ у Брусу, раде још 4 осморазредне основне школе у селима: Крива Река, Осреци, Милентија и Батоте и 7 четвороразредних у издвојеним одељењима: Велика Габовница, Ботуња, Мала Врбница, Игрош, Лепенац, Доњи Липовац и Расје. Број ученика у централној школи и издвојеним одељењима у школској 2020/2021. години био је 694. Просечан број ученика, по одељењу, у школи је 14,2. (Према подацима из 2020. године)

Основна школа „Први мај” Влајковци. Данас основна школа „Први мај“ Влајковци, свој образовно-васпитни рад обавља у матичној школи у Влајковцима и у издвојеним одељењима у Грашевцима и Брзећу. Број ученика у централној школи и издвојеним одељењима у школској 2020/2021. години био је 56. Просечан број ученика, по одељењу, у школи је 6,2. (Према подацима из 2020. године).

Основна школа „Вук Караџић” Блажево. Данас, основна школа „Вук Караџић“ Блажево свој образовно-васпитни рад обавља у матичној школи у Блажеву и у издвојеним одељењима Ђерекаре и Доње Левиће. Број ученика у централној школи и издвојеним одељењима у школској 2020/2021. години био је 32. Просечан број ученика, по одељењу, у школи је 4. (Према подацима из 2020. године).

Основна школа „Бранко Радичевић” Разбојна. Школа обухвата ученике из девет насељених места, и то: Разбојне, Ковиоца, Стројинаца, Дубаца, Жуња, Равни, Богиша, Жилинаца и Златара. У садашњем објекту, започето је са радом 08.02.1982. године. Број ученика у школи по разредима у школској 2020/2021. години био је 148. Просечан број ученика, по одељењу, у школи је 8,7. (Према подацима из 2020. године).

2.11.3. Средње образовање

Рад средње школе у Брусу започиње 1962/63. године, као Гимназија у Брусу, издвојено одељење крушевачке Гимназије, да би 1963. године Гимназија у Брусу постала самосталана гимназија, и као таква школа егзистира све до 1977. године, када се реформому средњем образовању и васпитању трансформира у Образовни центар.

Данас, носи назив Средња школа и испуњава све прописане услове за обављање образовно-васпитног рада како у погледу школског простора, тако и у погледу опреме, наставних средстава, потребног броја наставног кадра, стручних сарадника и довољног броја ученика. Средња школа реализује наставне планове и програме у следећим подручјима рада:

- Гимназија општег типа и гимназија за ученике са посебним способностима за рачунарство и информатику, у четворогодишњем трајању.
- Економија, право и администрација, за образовни профил финансијски администратор у четворогодишњем трајању.

- Трговина, угоститељство и туризам, за образовне профиле туристичко хотелијерски техничар у четворогодишњем трајању и образовне профиле конобар и кувар у трогодишњем трајању.

Поред организације редовне наставе у поменутиим образовним профилима, школа врши преквалификацију и доквалификацију сходно Закону о средњем образовању и васпитању. Број ученика у школи у школској 2020/2021. години био је 369. Просечан број ученика, по одељењу, у школи је 18,5.

2.12. Здравствена и социјална заштита

Дом здравља Брус (са Стационаром) покрива територију општине Брус површине 605 km². Седиште матичне установе је у Брусу. У циљу ефикаснијег и рационалнијег обављања здравствене делатности у Дому здравља Брус образују се организационе јединице-службе по областима делатности и то:

1. Служба за здравствену заштиту деце, школске деце, жена и здравствену заштиту из области денталне медицине.
2. Служба за здравствену заштиту одраслих становника са хитном медицинском помоћи, кућним лечењем и поливалентном патронажом.
3. Служба за радиологију, лабораторијску дијагностику и специјалистичко-консултативну делатност (физикалну медицину и рехабилитацију, пнеумофтизиологију и интерну медицину) са Стационаром.
4. Служба за правне, економско-финансијске послове, техничке и друге сличне послове.

У оквиру пословања Дома здравља формиране су и просторно издвојене организационе јединице (здравствене станице и здравствене амбуланте) у складу са Законом, којих има укупно 13, аод којих су у функцији 2. здравствене станице (Здравствена станица Блажево, Здравствена станица Разбојна) и 2. здравствене амбуланте (Здравствена амбуланта Крива Река, Здравствена амбуланта Брзеће).

У Центру за социјални рад Брус укупно на евиденцији корисника социјалне заштите у току 2021. године налазило се 1509 корисника.

Од овог броја материјално угрожених лица је на евиденцији било 836 корисника (све старосне кегорије)

То су лица која су током године била на евиденцији и као корисници сталне новчане помоћи која се финансира из Буџета РСрбије и такође лица која су корисници једнократних новчаних помоћи које се финансирају из Буџета Локалне самоуправе.

Неретко се из категорије лица која примају сталну новчану помоћ појављују и као лица која примају једнократне новчане помоћи.

Мора се нагласити да је укупан број корисника социјалне заштите у току 2021. године, 1509 корисника и да је тим бројем обухваћен приказ корисника услуга социјалне заштите (помоћ у кући, смештај, туђа нега и помоћ и др.) и лица која су обухваћена мерама породично правне заштите , старатељства, хранитељства и усвојења као и особе са друштвено неприхватљивим понашањем, жртве насиља, занемарене особе и у ризику од занемаривања).

За 2021.годину укупно је преко Центра за социјални рад обезбеђено 577 једнократних новчане помоћи за 256 корисника.

2.13. Локална самоуправа

Органи локалне самоуправе су:

- Скупштина општине Брус,
- Председник општине Брус,
- Општинско веће општине Брус,
- Општинска управа општине Брус,
- Општинско правобранилаштво општине Брус.

Скупштина општине Брус је највиши орган општине који врши основне функције локалне власти, утврђене Уставом, законом и Статутом. Скупштину општине чине одборници, које бирају грађани на непосредним изборима, тајним гласањем, у складу са законом и Статутом општине. Одборници се бирају на период од четири године. Скупштина општине Брус има 29 одборника.

Председник општине Брус, представља и заступа Општину, предлаже начин решавања питања о којима одлучује Скупштина општине, наредбодавац је за извршење буџета. Усмерава и усклађује рад Општинске управе, представља Општинско веће, сазива и води његове седнице, закључује уговоре у име Општине.

Општинско веће чине председник општине, заменик председника општине, као и чланови Општинског већа чији је број утврђен Статутом општине и које бира Скупштина општине, на период од четири године. Председник општине је председник Општинског већа. Заменик председника општине је члан Општинског већа по функцији. Број чланова Општинског већа, које Скупштина општине бира на предлог председника општине, не може бити већи од 11.

Општинска управа општине Брус врши управне послове у оквиру права и дужности Општине и одређене стручне и административно-техничке послове за потребе Скупштине општине, председника Општине и Општинског већа. На челу Општинске управе налази се начелник. Општинска управа општине Брус има пет одсека и то:

1. Одсек за општу управу, скупштинске и заједничке послове,
2. Одсек за друштвене делатности, привреду и локални економски развој,
3. Одсек за финансије, планирање и јавне набавке,
4. Одсек за урбанизам, грађевинарство, инспекцијске послове и заштиту животне средине,
5. Одсек за локалну пореску администрацију.

Општинско правобранилаштво врши послове правне заштите имовинских права и интереса општине Брус.

Општина Брус је оснивач четири јавне установе и то:

- Центар за културу општине Брус,
- Установа за физичку културу „Спортски центар“ Брус,
- Туристичка организација општине Брус,
- Народна библиотека Брус.

Центар за културу општине Брус обавља следеће делатности: сценска уметност, књижевно и уметничко стваралаштво, приказивање филмова. Центар за културу општине Брус у свом саставу има биоскопску салу и малу салу Центра.

Спортски центар Брус, бави се одржавањем спортских објеката на територији општине Брус и промоцијом бављења спортом.

Туристичка организација општине Брус, бави се промоцијом туристичких потенцијала општине, стара се о унапређењу туристичке понуде на територији општине и бави се организацијом културних, туристичких и спортских манифестација.

Народна библиотека Брус, бави се библиотечком делатношћу и организацијом културних манифестација.

Општина Брус је оснивач и јавног предузећа ЈКП „Расина“. ЈКП „Расина“ је организовано у следећим секторима пословања:

- водоснабдевање(водовод и инкасанти),
- комунални послови (чистоћа, пијаца и погребне услуге)
- грађевинско- услужни послови (грађевинска оператива и механизација).

2.14. Буџет Општине Брус

Структура буџета прописана је Законом о буџетском систему¹² и садржи општи и посебни део буџета. Анализом општег дела програмског буџета општине Брус за период 2019-2021, може се уочити раст прихода у 2021. години у односу на претходне године. Наведени раст је у највећој мери последица увећања пореских прихода који су у 2020. години износили 264.196.000 РСД, а у 2021. години 367.978.000 РСД, што представља пораст од 39,82%. Приходи од трансферних средстава се такође из године у годину повећавају, али је процентуално учешће ових прихода мање у укупним приходима општине. Иако се процентуално учешће трансферних прихода у укупним приходима смањује, Општина Брус и даље у великој мери зависи од прихода са других нивоа власти.

Биланс прихода и расхода буџета Општине Брус

		2019.	2020.	2021.
1	Укупни приходи и примања од продаје нефинансијске имовине	509.771.000	503.659.000	635.993.000
2	Укупни расходи и издаци за нефинансијску имовину	508.785.000	484.706.000	478.274.000
3	Буџетски суфицит ¹³	1.445.000	20.398.000	178.117.000

Извор: Одлуке о буџету Општине Брус

Буџет Општине Брус је удвостручен у односу на период пре 10 година, тако да су приходи буџета порасли са 314.425.000 РСД у 2011. години на 635.993.000 РСД у 2021. години. Повећање прихода пратило је и повећање расхода буџета. Укупни извршени расходи општинског буџета у 2011. години износили су 324.093.000 РСД, а у 2021. години 478.274.000 РСД.

Општина Брус има стабилне финансије, о чему говори и константан суфицит буџета. Не постоје јавна дуговања, што представља реткост међу локалним самоуправама.

Извор: Одлуке о буџету

СТРУКТУРА РАСХОДА БУЏЕТА ОПШТИНЕ БРУС 2019-2021.

Извор: Одлуке о буџету

План и извршење буџета по програмима за период од 01.01.2021. до 31.12.2021.

	Назив програма	План	Извршење	Остатак	Процент
1	СТАНОВАЊЕ, УРБАНИЗАМ И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ	6,350,000.00	120,650.10	6,229,349.90	0,02
2	КОМУНАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ	65,180,000.00	49,915,398.58	15,264,601.42	7.63
3	ЛОКАЛНИ ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ	6,000,000.00	5,123,654.76	876,345.24	0.76
4	РАЗВОЈ ТУРИЗМА	25,526,852.00	15,959,674.69	9,567,177.31	2.35
5	ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ	6,250,000.00	4,943,006.17	1,306,993.83	0.73
6	ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	1,000,000.00	101,004.98	898,995.02	0.01
7	ОРГАНИЗАЦИЈА САОБРАЋАЈА И САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА	126,325,000.00	53,833,523.00	72,491,477.00	7.93
8	ПРЕДШКОЛСКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ	87,553,749.00	72,709,968.19	14,843,780.81	10.71
9	ОСНОВНО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ	55,720,000.00	48,637,384.09	7,082,615.91	7.17
10	СРЕДЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ	10,000,000.00	7,728,593.30	2,271,406.70	1.14
11	СОЦИЈАЛНА И ДЕЧИЈА ЗАШТИТА	17,826,000.00	15,104,091.07	2,721,908.93	2.23
12	ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА	6,923,000.00	6,694,554.59	228,445.41	0.99

13	РАЗВОЈ КУЛТУРЕ И ИНФОРМИСАЊА	33,943,451.00	29,473,132.56	4,470,318.44	4.34
14	РАЗВОЈ СПОРТА И ОМЛАДИНЕ	13,603,221.00	12,290,577.39	1,312,643.61	1.81
15	ОПШТЕ УСЛУГЕ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ	188,656,434.00	133,319,015.94	55,337,418.06	19.65
16	ПОЛИТИЧКИ СИСТЕМ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ	27,738,293.00	22,319,717.29	5,418,575.71	3.29
Укупно		678,596,000.00	478,273,946.70	200,322,053.30	

Општина Брус значајна средства издваја за опште услуге локалне самоуправе (19,65%), предшколско образовање и васпитање (10,71%), организацију саобраћаја и саобраћајну инфраструктуру (7,93%), комуналне делатности (7,63%) и основно образовање и васпитање (7,17%)

Анализом издатака буџета општине у претходној години, запажа се веома мало издвајање средстава за заштиту животне средине (0,01%), становање, урбанизам и просторно планирање (0,02%), пољопривреду и рурални развој (0,73%), као и локални економски развој (0,76%). Иако су ове области у анализи стања показале значајне потенцијале даљег развоја општине.

3. SWOT АНАЛИЗА – ПРЕПОЗНАВАЊЕ ПРОБЛЕМА И ПОТЕНЦИЈАЛА

Најважнији развојни правци општине Брус у периоду 2022-2029 на који се односи План развоја општине Брус су следећи:

1. Развој инфраструктуре и заштита животне средине
2. Развој привреде
3. Друштвени развој

Чланови Координационог тела и радних група су кроз SWOT анализу идентификовали најважније снаге, слабости, могућности и претње по дефинисаним развојним правцима.

3.1. SWOT АНАЛИЗА – РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 1 -Развој инфраструктуре и заштита животне средине

<p style="text-align: center;"><u>ПРЕДНОСТИ:</u></p> <ul style="list-style-type: none">– Повољансаобраћајно - географски положај општине Брус,– Географска разноликост и очувана природа,– Подручје са добрим условима за развој обновљивих извора енергије,– Очуван квалитет основних медијума животне средине (вода, ваздух, земљиште),– Подручје богато површинским токовима и подземним водама,– Одсуство значајних индустријских капацитета и емитера загађујућих материја у атмосфери– Регулисано уклањање смећа из градског и приградског дела општине,– Започете активности на санацији нехигијенских сметлишта,– Спремност органа општине за подршку локалним иницијативама развоја и решавање евидентираних еколошких проблема,– Буџет општине није кредитно оптерећен.	<p style="text-align: center;"><u>СЛАБОСТИ:</u></p> <ul style="list-style-type: none">– Низак степен укупне развијености подручја,– Неразвијена физичка и економска инфраструктура,– Нерешен проблем водоснабдевања,– Велики број парцијалних водовода локалног карактера без могућности контроле квалитета воде,– Дотрајалост водоводне мреже,– Лоша водоводна мрежа у сеоским подручјима,– Некомплетна и неадекватна канализациона мрежа и непостојање система за пречишћавање отпадних вода,– Непокривеност инфраструктуром и лоше стање инфраструктуре у руралним подручјима,– Недовољно места за паркирање у Брусу, Брзећу и на Копаонику– Удаљеност железничке пруге,– Непостојање гасовода,– Недовољна информисаност о значају очувања животне средине,– Велики број „дивљих депонија“,– Недовољно ефикасна потрошња енергије,– Непостојање интегрисане ГИС апликације,– Загађивање површинских и подземних вода услед нерационалне примене агрохемијских средстава у пољопривредној производњи,– Велики број бујичних токова и ерозионих подручја.
<p style="text-align: center;"><u>ШАНСЕ:</u></p> <ul style="list-style-type: none">– Развој привредно-индустријских зона,– Постојање националних стратегија изобласти инфраструктуре и животне средине,– Коришћење средстава из приступних фондова ЕУ,	<p style="text-align: center;"><u>ПРЕТЊЕ:</u></p> <ul style="list-style-type: none">– Недостатак инвестиција и неповољни услови кредитирања,– Незапосленост и сиромаштво,– Неповољна старосна структура и одлив становништва,– Нестабилни услови пословања,

програма Републике Србије,
донатора,

- Коришћење расположивих средстава из Канцеларије за управљање јавним улагањима,
- Изградња улица у Брусу и Брзећу,
- Побољшање услова за живот становништва и заштита животне средине,
- Ширење водоводне мреже и објеката на сеоска подручја,
- Интегрално управљање водама и перманентна контрола квалитета површинских и подземних вода,
- Изградња канализације, објеката за прераду отпадних вода и хигијенских септичких јама,
- Изградња и рад нових привредних објеката у складу са одговарајућим еколошким стандардима и прописаним нормама,
- Строга заштита изворишта водоснабдевања у циљу њиховог очувања и унапређења,
- Рекултивација и санација свих већих сметлишта на подручју општине,
- Санирање стања деградираних простора.

- Централизовано управљање заштићеним подручјем – националним парком Копаоник,
- „Дивља“ градња у заштићеном подручју,
- Разуђеност општине и лоша саобраћајна повезаност,
- Нерационална употреба природних ресурса, поготово пољопривредног земљишта и вода,
- Непланска сеча шума која отвара пут ерозији,
- Могућност еколошких акцидентата услед изливања канализације (испуштање санитарних и технолошких отпадних вода без претходног третмана пречишћавања у природне реципијенте слива Расине),
- Даља девастација простора као последица неизграђености комуналних система у руралним областима општине,
- Штетни утицаји моторног саобраћаја на животну средину
- Кашњење са изградњом канализације, септичких јама, објеката за пречишћавање отпадних вода.

3.2. SWOT АНАЛИЗА – РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 2 - Развој привреде

<u>ПРЕДНОСТИ:</u>	<u>СЛАБОСТИ:</u>
<ul style="list-style-type: none">– Природни ресурси (шумско богатство, водни потенцијал, рудни, очувана животна средина, микро клима, сировинска база, природни амбијент),– Радне снага,– Добра покривеност електро и телекомуникационом мрежом,– Постојање браунфилд локације за инвестирање,– Постојање КЛИЕР,– Развојна оријентисаност општинских структура и већа издвајања за капиталне пројекте,– Постојање потенцијала за даљи развој прерађивачке индустрије (прерада дрвета, пољопривредних производа и др.),– Значајан удео обрадивог земљишта у структури пољопривредног земљишта,– Повољни услови за развој пољопривреде (воћарство, сточарство),– Уређена планска и просторна документа,– Природни и културни ресурси за развој туризма,– Искуство туристичких радника,– Инфраструктурно развијене туристичке дестинације.	<ul style="list-style-type: none">– Недовољна и оштећена инфраструктура,– Демографски падстановништва,– Миграције,– Велика незапосленост и отежана могућност запошљавања,– Недовољно високообразованих и обучених радника,– Лоше спроведене приватизације,– Недостатак прерадних капацитета,– Недовољно развијен цивилни сектор и недостатак професионалних удружења (привредници, пољопривредници...),– Недовољан ниво организовања локалне самоуправе,– Застарела технологија и ниски стандарди у производњи,– Висока ослоњеност локалног буџета на трансферна средства из републичког буџета,– Велика разуђеност општине,– Недостатак средстава,– Дуг процес усвајања планске документације,– Недовољно искоришћени и промовисани туристички потенцијали,– Непостојање довољних капацитета у туризму (смештајних капацитета),– Недовољна валоризација природних ресурса и културно-историјских споменика,– Недефинисан туристички производ.
<u>ШАНСЕ:</u>	<u>ПРЕТЊЕ:</u>
<ul style="list-style-type: none">– Интеграциони, реформски и развојни процеси у држави,– Економска политика Републике Србије која стимулише развој МСП прерађивачке индустрије,– Доступност ИПА фондова и других међународних фондова (ИПАРД и др.),– Политика ресорног министарства	<ul style="list-style-type: none">– Климатске промене и природне катастрофе (поплаве, ерозије земљишта, клизишта),– Недовољна улагања у инфраструктуру од стране РС,– Нестабилна политичка ситуација у свету,– Повећање ризика инвестирања због нестабилне економске ситуације у

<p>државне управе и локалне самоуправе у стимулисању развоја локалне самоуправе,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Јачање приватног сектора, - Локално удруживање и повезивање, регионална и међурегионална сарадња и шире, - Адекватна улога РАС у развоју локалне привреде, - Боља сарадња са државним органима за привлачење инвеститора у браунфилд постојеће локације, - Израда адекватне планске документације, - Коришћење природних потенцијала као и близине Копаоника и Брзећа као познатих туристички дестинација. 	<p>свету,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Неравномеран регионални развој, - Недефинисани тржишни услови нестабилно тржиште, - Кашњење приливатранферних финансијских средстава са републичког нивоа, што успорава улагања, - Смањење трансферних средстава општини услед рестриктивне политике РС у наредним годинама, - Одлагање у процесу придруживања ЕУ, - Преоријентација на индустријска занимања, - Недовољна заинтересованост јавности за учешће у изради планске документације, - Недовољне финансијске могућности туриста, - Спољно политичка ситуација, - Проглашење пандемије.
--	---

3.3. SWOT АНАЛИЗА – РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 3 - Друштвени развој

<u>ПРЕДНОСТИ:</u>	<u>СЛАБОСТИ:</u>
<ul style="list-style-type: none"> - Развијене социјалне услуге, Дневни боравак за децу, омладину и одрасле са сметњама у развоју и Помоћ у кући, - Финансирање бесплатног превоза на територији општине пензионерима са ниским примањима, - Финансирање покушаја вантелесне оплодње, - Значајно издвајање средстава за помоћ породицама са децом на основу неколико права, - Реконструисани објекти средње школе и три основне школе, - Стручан и оспособљен кадар наставног особља у средњој и основним школама, - Савремен објекат вртића у Брусу, - Савремен и квалитетан рад са децом предшколског узраста, 	<ul style="list-style-type: none"> - Недостатак станова за социјално становање, - Мали број развијених социјалних услуга, - Велики број грађана корисника новчане социјалне помоћи, - Негативан природни прираштај, - Висока просечна старост становништва - Миграција млађег и радно способног становништва ка већим центрима, - Дефицит високообразованих стручњака у свим областима, - Лоше стање објеката основних школа у појединим издвојеним одељењима, - Слаба опремљеност издвојених одељења основних школа, - Слаба опремљеност издвојених група предшколске установе, - Мали обухват деце која су уписана у

- Непостојање листе чекања за упис деце у вртић,
- Реконструисана зграда Дома здравља Брус, као и две зграде амбуланте на сеоском подручју,
- Добра опремљеност Дома здравља Брус,
- Стручност и оспособљеност медицинског особља,
- Стручност и савремен објекат са две сале, у ком су смештени Центар за културу и Народна библиотека.
- Постојање више летњих манифестација, културно-туристичког типа,
- Постојање градског стадиона и спортске хале,
- Постојање телевизије и пар портала, који прате локалне теме.

- вртић на сеоском подручју,
- Отежан приступ деце са рубног сеоског подручја основним и средњој школи,
- Недостатак лекара специјалиста и лекара опште праксе,
- Непостојање или мали број аутобуских полазака до рубних делова општине,
- Застарела опрема и инвентар Културног центра Брус и Народне библиотеке Брус,
- Руинираност Домова културе на сеоском подручју,
- Слаба доступност, спортских и културно-уметничких активности сеоском становништву,
- Лоше стање спортских објеката
- Јако мали број прилагођених прилаза јавним установа, особама са инвалидитетом.

ШАНСЕ:

- Приступ републичким фондовима,
- Приступ ЕУ и међународним фондовима,
- Развој невладиног сектора у више сфера,
- Близина Туристичког центра Копанник,
- Добра саобраћајна повезаност, са великим здравственим, образовним и културним центрима,
- Велики број талентованих и образованих младих људи који се школују у већим центрима,
- Могућност развоја здравственог туризма,
- Миран и здрав живот у еколошки чистој средини,
- Квалитетно предшколско, основно и средње образовање за децу,
- Нижи трошкови живота за старију популацију уз лако доступну здравствену заштиту,
- Одрастање деце у средини посвећеној образовним, спортским, културно-уметничким и еколошким вредностима,

ПРЕТЊЕ:

- Велики број старачких домаћинстава,
- Економски слабо развијена домаћинства,
- Слаба мотивисаност радника у јавној управи, образовању, здравству и култури,
- Велики број пензионера са пензијама испод републичког просека,
- Удаљеност домаћинстава у рубном подручју, образовним и здравственим установама,
- Оштра клима у зимском педиоду, која отежава доступност засеока у планинским подручјима,
- Слаба свест становништва о могућностима развоја у свим областима,
- Недовољан број запослених у систему здравствене заштите,
- Непостојање свести о важности превентивних здравствених прегледа,
- Превелико ослањање на новчана социјална давања,
- Заступљеност алкохолизма код мушке популације,

- Изградња и реконструкција спортских објеката,
- Реконструкција зграде Центра за културу и домова културе на сеоском подручју,
- Организовање манифестација културно- туристичког садржаја,
- Унапређење родне равноправности,
- Инклузија ромске популације,
- Подстицање запошљавања особа са инвалидитетом.

- Недовољно развијена свест о потребама инклузије осетљивих група становништва,
- Необразованост одређених група становништва.
- Велики број села са мање од 100 становника.

4. ВИЗИЈА ОПШТИНЕ БРУС

Општина Брус 2029.године је место у ком сви грађани, а посебно млади бирају да живе, раде, инвестирају и заснивају своје породице. Препознатљива је по развијеном туризму, пољопривреди, прерађивачкој индустрији и повољном пословном амбијенту за инвестирање. Еколошки је освешћена, са унапређеном саобраћајном, енергетском и комуналном инфраструктуром. Здравствене и социјалне услуге су развијене и доступне свим грађанима, а друштвено-културни живот је богат и разноврстан.

5. ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА

Развојни правац	Приоритетни циљ	Мера
1. Развој инфраструктуре и заштита животне средине	1.1. Планирање и пројектовање инфраструктурних мрежа и објеката	1.1.1 Израда пројектно-техничке документације за инфраструктурне мреже и објекте
	1.2. Изградња саобраћајне инфраструктуре	1.2.1 Реконструкција и модернизација улица, општинских и некатегорисаних путева
		1.2.2 Изградња мостова на рекама Расина и Грашевачка река
	1.3. Изградња водоводне мреже и објеката	1.3.1 Модернизација водоводне мреже
		1.3.2 Изградња и реконструкција водоводне мреже у циљу проширења капацитета и повећања безбедности
	1.4. Унапређење квалитета енергетске мреже	1.4.1 Повећање изграђености електро-енергетских објеката
		1.4.2 Повећање квалитета електричне енергије и повећање поузданости напајања потрошача електричном енергијом
		1.4.3 Повећање коришћења обновљивих извора енергије
	1.5. Изградња канализационе мреже и постројења за пречишћавање отпадних вода	1.5.1 Изградња/реконструкција фекалне канализације у сеоском подручју
		1.5.2 Изградња постројења за пречишћавање отпадних вода
	1.6. Унапређење управљања комуналним отпадом	1.6.1 Унапређење система сакупљања отпада

		1.6.2 Изградња инфраструктурних објеката за управљање отпадом
		1.6.3 Унапређење нивоа информисаности становништва о значају адекватног управљања отпадом
	1.7. Унапређење и очување животне средине	1.7.1 Заштита животне средине путем концепта одрживог развоја
		1.7.2 Израда катастра природних вредности и деградираних простора
		1.7.3 Програм заштите јавног здравља
	1.8. Унапређење енергетске ефикасности објеката	1.8.1 Унапређење енергетске ефикасности реконструкцијом и аутоматизацијом јавне расвете и енергетском санацијом објеката
		1.8.2 Инсталирање соларних панела на најмање 3 јавна објекта и енергетска санација породичних кућа путем уградње соларних панела за производњу електричне енергије за сопствене потребе
		1.8.3 Повећање свести становништва о енергетској ефикасности
	1.9. Изградња туристичке инфраструктуре	1.9.1 Изградња бициклистичких и трим стаза
		1.9.2 Изградња визиторског центра у туристичком центру Брзеће
	1.9.3 Изградња затвореног базена у Брусу	
	1.9.4 Изградња ски стаза у Брусу са вештачким оснежавањем	
	1.9.5 Постављање туристичке сигнализације	
	1.9.6 Успостављање здравственог и СПА туризма у општини Брус	
1.10. Изградња дигиталне инфраструктуре	1.10.1 Реконструкција и доградња постојеће телекомуникационе инфраструктуре	

		1.10.2 Обезбеђење интернета велике брзине у руралним насељима.
	1.11. Изградња енергетске комуналне инфраструктуре	1.11.1 Изградња гасоводне мреже
2. Развој привреде	2.1. Привлачење и подстицај привлачењу инвестиција	2.1.1 Унапређење привредног инвестиционог амбијента
		2.1.2 Успостављање механизма за финансијску подршку запошљавању
		2.1.3 Подршка развоју и промоцији предузетништва
		2.1.4 Осавремењавање дигиталне инфраструктуре
		2.1.5 Подршка формирању секторских удружења привредних субјеката
		2.1.6 Развој екстрактивне индустрије
	2.2. Израда планске и урбанистичке документације	2.2.1 Израда новог Просторног плана општине Брус, са уређеним основама села.
		2.2.2 Израда планско-техничке документације за атрактивне локације и развој инфраструктуре
	2.3. Подршка развоју прерађивачке индустрије	2.3.1 Развој нових производа и проширење производње
		2.3.2 Одржавање и изградња савремене саобраћајне и комуналне инфраструктуре
		2.3.3 Подизање степена енергетске ефикасности привредних објеката
		2.3.4 Осавремењавање опреме и проширење капацитета
		2.3.5 Подршка занатским делатностима
	2.4. Развој пољопривреде и рурални развој	2.4.1 Унапређење расног састава
		2.4.2 Субвенционисање пољопривредне производње
		2.4.3 Кредитна подршка
		2.4.4 Финализација пољопривредне производње
		2.4.5 Побољшање квалитета живота у руралном подручју
		2.4.6 Побољшање информисаности

		пољопривредног произвођача
		2.4.7 Увођење аутоматског противградног системе
		2.4.8 Умањење зависности приноса од временских прилика
	2.5. Развој туризма	2.5.1 Промоција туристичке понуде
		2.5.2 Набавка превозних средстава у туристичке сврхе
		2.5.3 Организовање манифестација
3. Друштвени развој	3.1. Подршка популационој политици	3.1.1 Заустављање миграције становништва
		3.1.2 Активне мере подршци рађању деце
		3.1.3 Активне мере подршци школовању деце
	3.2. Унапређење и модернизације здравствене заштите	3.2.1 Повећање броја превентивних прегледа
		3.2.2 Изградња рехабилитационог центра
		3.2.3 Набавка нових возила за потребе Дома здравља Брус (са Стационаром)
		3.2.4 Доградња и реконструкција постојећих објеката
	3.3. Унапређење и модернизација социјалне заштите	3.3.1 Унапређење постојећих социјалних услуга
		3.3.2 Увођење нових услуга социјалне заштите
		3.3.3 Изградња станова за социјално становање
		3.3.4 Унапређење положаја старих лица на територији општине Брус
	3.4. Подршка развоју културе	3.4.1 Обнова града Козника и манастира Милентија
		3.4.2 Реконструкција сала
	3.5. Унапређење и модернизација система образовања	3.5.1 Подршка проширењу броја и капацитета предшколске установе
		3.5.2 Реконструкција и доградња школских објеката и опремање образовних институција
		3.5.3 Редовно стручно усавршавање запослених у образовању, формално и

		неформално образовање кроз обуке и семинаре
		3.5.4 Стипендирање студената
	3.6. Развој спорта и рекреације	3.6.1 Реконструкција градског стадиона
		3.6.2 Реконструкција постојећих игралишта
		3.6.3 Изградња балон сале и тениских терена
	3.7. Унапређење механизма за подршку цивилном сектору	3.7.1 Реализација едукативних семинара
		3.7.2 Организација хуманитарних акција
	3.8. Унапређење јавне управе	3.8.1 Набавка савремене опреме
		3.8.2 Управљање људским ресурсима
		3.8.3 Опремање канцеларија месних заједница

У наставку Плана развоја општине Брус представљени су приоритетни циљеви, приказани по развојним правцима.

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ БР. 1: Развој инфраструктуре и заштита животне средине

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР. 1.1 – Планирање и пројектовање инфраструктурних мрежа и објеката

Опис циља: Активности које су планиране у периоду 2022–2029. године, усмерене су на израду урбанистичких планова и урбанистичко-техничких докумената, пројектно-техничке документације за изградњу и реконструкцију комуналних објеката од значаја за локални развој општине – путеви, улице, водоводна мрежа, канализациона мрежа, гасоводна мрежа, јавна расвета, паркинг простор, бициклистичке и пешачке стазе, спортско- рекреативни објекти и др.

Индикатор успеха: Број урађених нових пројектно- техничких докумената

Вредност индикатора на дан 31.12.2021.године: 0

Циљана вредност на дан 31.12.2029.године: 150

Преговарачко поглавље са ЕУ:

11 – Пољопривреда и рурални развој

Допринос реализацији циљева одрживог развоја:

Циљ9.Изградити отпорну инфраструктуру, промовисати инклузивну и одрживу индустријализацију и подстицати иновације.

9.1. Развити квалитетну, поуздану, одрживу и отпорну инфраструктуру, укључујући регионалну и прекограничну инфраструктуру, како би се подржали економски развој и људско благостање, сафокусом на јефтином и једнаком приступу за све.

9.4. Унапредити инфраструктуру и прилагодити индустрије како би постале одрживе, уз већу ефикасност у коришћењу ресурса и већим усвајањем чистих и еколошки исправних

технологија и индустријских процеса, при чему ће све земље предузети активности у складу са својимодговарајућим капацитетима.

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР. 1.2 – Изградња саобраћајне инфраструктуре

Опис циља:Активности у периоду 2022–2029. године односе се на повећање квалитета локалне путне мреже, изградње савременог коловоза на мрежи општинских путева. Проширење мреже локалних путева са савременом коловозном мрежом, повећало би мобилност грађана и створило услове за бржи и лакши транспорт људи и робе.

Индикатор успеха: Процент путева са савременим коловозним застором

Вредност индикатора на дан 31.12.2021.године: 30,76%

Циљана вредност на дан 31.12.2029.године: 50%

Преговарачко поглавље са ЕУ:

11 – Пољопривреда и рурални развој

Допринос реализацији циљева одрживог развоја:

Циљ 11. Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим.

11.2. Обезбедити приступ сигурним, приуштивим, доступним и одрживим транспортним системима за све, побољшати безбедност на путевима, пре свега проширењем јавног превоза, с посебном пажњом на потребе оних у стањима рањивости, жена, деце, особа са инвалидитетом истаријихлица.

11.3. Унапредити инклузивну и одрживу урбанизацију и капацитете за партиципативно, интегрисано и одрживо планирање и управљање људским насељима у свим земљама.

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР. 1.3 – Изградња водоводне мреже и објеката

Опис циља:Активности у периоду 2022–2029. године односе се на модернизацију водоводне мреже, обезбеђивањем исправне и здравствено безбедне воде на целој територији општине. Такође планиране су и активности на проширивању водоводне мреже и повећању капацитета водоводне мреже уз драстично смањење губитака на мрежи.

Индикатор успеха: Удео становништа које користи пијаћу воду из система којима се безбедно управља

Вредност индикатора на дан 31.12.2021.године: 3.437 домаћинстава

Циљана вредност на дан 31.12.2029.године: 4.000 домаћинстава

Преговарачко поглавље са ЕУ:

11 – Пољопривреда и рурални развој

Допринос реализацији циљева одрживог развоја:

Циљ 6. Обезбедити доступност и одрживо управљање водом и санитарне услове за све.

6.1. Постићи универзалан и једнак приступ безбедној и јефтиној пијаћој води за све.

6.3. Унапредити квалитет воде смањењем загађења, елиминисати расипање ина најмању могућу меру свести испуштање опасних хемикалија и материјала, преполовити удео непрочишћених отпадних вода и значајно повећати рециклирање и безбедну поновну употребу на глобалном нивоу.

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР. 1.4 – Унапређење квалитета енергетске мреже

Опис циља:Активности у периоду 2022–2029. године односе се на повећање квалитета испоручене електричне енергије крајњим корисницима, као и поузданости испорука електричне енергије крајњим корисницима, кроз изградњу нових трафо станица и реконструкцију нисконапонске и високонапонске мреже. Такође активности ће бити усмерене и на изградњу постројења за производњу електричне енергије из обновљивих извора енергије.

Индикатор успехаброј 1: Дужина новореконструисане електро-енергетске мреже

Вредност индикатора на дан 31.12.2021.године: 0

Циљана вредност на дан 31.12.2029.године: 60km

Индикатор успехаброј2: Новоизграђене трафо станице

Вредност индикатора у 2021.години: 0

Циљана вредност у 2029.години: 17

Индикатор успеха број3: Новоизграђене соларне електране

Вредност индикатора у 2021.години: 0

Циљана вредност у 2029.години: 5

Преговарачко поглавље са ЕУ:

15 – Енергетика

27- Животна средина

Допринос реализацији циљева одрживог развоја:

Циљ 7. Доступна и обновљива енергија.

7.2.Значајно повећати удео обновљиве енергије у глобалном енергетском миксу.

7.3.Удвостручити глобалну стопу побољшања енергетске ефикасности.

Циљ 11.Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим.

11.3.Унапредити инклузивну и одрживу урбанизацију и капацитете за партиципативно, интегрисано и одрживо планирање и управљање људским насељима у свим земљама.

Циљ 12. Обезбедити одрживе обрасце потрошње и производње.

12.2. Постићи одрживо управљање и ефикасно коришћење природних ресурса.

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР. 1.5 – Изградња канализационе мреже и постројења за пречишћавање отпадних вода

Опис циља:Активности у периоду 2022–2029. године односе се на реконструкцију и изградњу нове канализационе мреже. Планира се повећање обухвата домаћинства прикључених на канализациону мрежу. Такође активности ће бити усмерене и на изградњу постројења за пречишћавање отпадних вода за Брус и околна села, туристичко и насељено место Брзеће, као и за још неколико гушће насељених села.

Индикатор успехаброј 1: Број домаћинства и привредних субјеката прикључених на локалну канализациону мрежу

Вредност индикатора на дан 31.12.2021.године:1.733 домаћинства и 195 привредних субјеката

Циљана вредност на дан 31.12.2029.године:2.500 домаћинства и 250 привредних субјеката

Индикатор успехаброј2: Број изграђених постројења за пречишћавање отпадних вода

Вредност индикатора у 2021.години: 0

Циљана вредност у 2029.години: 10

Преговарачко поглавље са ЕУ:

11 – Пољопривреда и рурални развој

27- Животна средина

Допринос реализацији циљева одрживог развоја:

Циљ 6. Обезбедити доступност и одрживо управљање водом и санитарне услове за све.

6.1. Постићи универзалан и једнак приступ безбедној и јефтиној пијаћој води засве.

6.3. Унапредити квалитет воде смањењем загађења, елиминисати расипање и на најмању могућу меру свести испуштање опасних хемикалија и материјала, преполовити удео непрочишћених отпадних вода и значајно повећати рециклирање и безбедну поновну употребу на глобалном нивоу.

Циљ 11. Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим

11.3. Унапредити инклузивну и одрживу урбанизацију и капацитете за партиципативно, интегрисано и одрживо планирање и управљање људским насељима у свим земљама.

11.а Поддржати позитивне економске, социјалне и еколошке везе између урбаних, периферних и руралних области оснаживањем националног и регионалног развојног планирања.

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР. 1.6 – Унапређење управљања комуналним отпадом

Опис циља: Активности у периоду 2022–2029. године односе се на изградњу трансфер станице за одлагање отпада, као део регионалног система управљања отпадом, повећање обухвата сакупљања отпада, уклањања преосталих дивљих депонија, развијање примарне сепарације отпада, оптимизација транспорта, подизање свести становништва о потреби адекватног управљања отпадом.

Индикатор успеха: Удео домаћинстава која имају приступ систему за одношење смећа

Вредност индикатора на дан 31.12.2021. године: 61%

Циљана вредност на дан 31.12.2029. године: 75%

Преговарачко поглавље са ЕУ:

27- Животна средина

Допринос реализацији циљева одрживог развоја:

Циљ 6. Обезбедити доступност и одрживо управљање водом и санитарне услове за све.

6.1. Постићи универзалан и једнак приступ безбедној и јефтиној пијаћој води засве.

6.3. Унапредити квалитет воде смањењем загађења, елиминисати расипање и на најмању могућу меру свести испуштање опасних хемикалија и материјала, преполовити удео непрочишћених отпадних вода и значајно повећати рециклирање и безбедну поновну употребу на глобалном нивоу.

6.6. Заштитити и обновити екосистеме повезане са водом, укључујући планине, шуме, плавна земљишта, реке, издане и језера.

Циљ 11. Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим.

11.3. Унапредити инклузивну и одрживу урбанизацију и капацитете за партиципативно, интегрисано и одрживо планирање и управљање људским насељима у свим земљама.

11.6. Смањити негативан утицај градова на животну средину мерен по глави становника, укључујући посебну пажњу о квалитету ваздуха и управљању отпадом на општинском и другим нивоима.

11.a Подржати позитивне економске, социјалне и еколошке везе између урбаних, перифернихи руралних области оснаживањем националног и регионалног развојног планирања.

Циљ 12.Одговорна потрошња и производња.

12.5. Значајно смањити производњу отпада кроз превенцију, редукцију, рециклирање и поновно коришћење.

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР. 1.7 – Унапређење и очување животне средине

Описциља:Активности у периоду 2022–2029. године односе се на промовисање концепта одрживог развоја, кроз дефинисање јавних политика и планских докумената, као и развијање информатичког система који би пратио квалитет, воде, ваздуха и земљишта.

Индикатор успеха: Усвојен програм заштите животне средине са акционим планом

Вредност индикатора на дан 31.12.2021.године: Није усвојен

Циљана вредност на дан 31.12.2029.године: Усвојен

Преговарачко поглавље са ЕУ:

27- Животна средина

15 – Енергетика

Допринос реализацији циљева одрживог развоја:

Циљ 6. Обезбедити доступност свима и одрживо управљање водом исанитарним условима.

6.2. Омогућити свима приступ адекватним и равноправним санитарним условима и хигијени.

Циљ 7. Обезбедити приступ приступачној, поузданој, одрживој имодерној енергији за све.

7.2. Повећати удео обновљивих извора енергије у укупном глобалном енергетском миксу.

7.6. Проширити инфраструктуру и унапредити технологију запотребе снабдевања модерних и одрживих енергетских услуга за све.

Циљ 11. Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним,прилагодљивим и одрживим

11.6. Смањити неповољан утицај градова на животну средину,обраћајући посебну пажњу на квалитет ваздуха и општинске идруге системе управљања отпадом.

Циљ 12. Обезбедити одговорну потрошњу и производњу.

12.2. Постићи одрживо управљање и ефикасно коришћење природних ресурса.

12.5. Значајно смањити стварање отпада кроз превенцију,редукцију, рециклирање и поновну употребу.

Циљ 15. Штитити, обновити и промовисати одрживу употребу копнених екосистема, одрживо управљати шумама, борити се против дезертификације, зауставити и умањити деградацију земљиштаи зауставити губитак биодиверзитета.

15.1. Осигурати очување, рестаурацију и одрживо коришћење копнених и подземних вода, екосистема, посебно шума,мочвара, планина и сувих области, у складу са обавезама према међународним уговорима.

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР. 1.8 – Унапређење енергетске ефикасности објеката

Опис циља:Оптималан развој енергетике треба да полази од реалних потреба, технолошког напретка, као и економских и еколошких ограничења. Унапређење и афирмација струке у којој је енергија везивно ткиво и даље остаје базична потреба.Кад се помене појам енергетска ефикасност најчешће се помисли на ЕЕ у зградама.ЕЕ је подједнако важна и у индустрији, саобраћају, здравству.Применом модерних метода управљања електромоторним погонима и напредних ЛЕД сијалица/светилки за осветљење могу да се постигну огромне уштеде.

На ЕЕ не треба гледати као на очување енергије, већ као на ефикасно коришћење енергије која не сме да наруши дефинисане стандарде радног и животног окружења. Повећање ЕЕ у Србији је један од приоритетних задатака. ЕЕ је наш највећи енергетски ресурс који треба да активирамо и који још нисмо на адекватан начин почели да користимо.

Циљ спровођења мере енергетске санације путем уградње соларних панела за производњу електричне енергије за сопствене потребе је унапређење енергетске ефикасности и повећано коришћење обновљивих извора енергије.

Индикатор успеха број 1: Број објеката који су новореконструисани (замене столарија, уграђена термо изолација, замењено грејно тело)

Вредност индикатора на дан 31.12.2021. године: 0

Циљана вредност на дан 31.12.2029. године: 200

Индикатор успеха број 2: Број одржаних едукативних трибина и предавања о енергетској ефикасности

Вредност индикатора на дан 31.12.2021. године: 0

Циљана вредност на дан 31.12.2029. године: 10

Преговарачко поглавље са ЕУ:

15 – Енергетика

27- Животна средина

Допринос реализацији циљева одрживог развоја:

Циљ 7. Доступна и обновљива енергија.

7.2 Значајно повећати удео обновљиве енергије у глобалном енергетском миксу.

7.3 Удвостручити глобалну стопу побољшања енергетске ефикасности.

Циљ 11. Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим.

11.3 Унапредити инклузивну и одрживу урбанизацију и капацитете за партиципативно, интегрисано и одрживо планирање и управљање људским насељима у свим земљама.

Циљ 12. Обезбедити одрживе обрасце потрошње и производње.

12.2. Постићи одрживо управљање и ефикасно коришћење природних ресурса.

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР. 1.9 – Изградња туристичке инфраструктуре

Опис циља: Како би се повећао број гостију који свој одмор проводе на територији општине Брус, потребно је изградити туристичку инфраструктуру као што су: спа и велнес центар, визиторски центар, бициклическа стаза, трим стазе, затворени базен, скијашке стазе, пристаниште за лаке пловне објекте, туристичка сигнализација. Све ово би туристима пружио могућност активног одмора и побољшало понуду дестинација на територији општине.

Индикатор успеха број 1: Дужина бициклических и трим стаза

Вредност индикатора на дан 31.12.2021. године: 0 km

Циљана вредност на дан 31.12.2029. године: 11 km

Индикатор успеха број 2: Број затворених базена

Вредност индикатора на дан 31.12.2021. године: 0

Циљана вредност на дан 31.12.2029. године: 1

Преговарачко поглавље са ЕУ:

11 – Пољопривреда и рурални развој

Допринос реализацији циљева одрживог развоја:

Циљ 9.Изградити отпорну инфраструктуру, промовисати инклузивну и одрживуиндустријализацију и подстицати иновације.

9.1. Развити квалитетну, поуздану, одрживу и отпорну инфраструктуру, укључујући регионалнуи прекограничну инфраструктуру, како би се подржали економски развој и људско благостање, сафокусом на јефтином и једнаком приступу за све.

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР. 1.10 – Изградња дигиталне инфраструктуре

Опис циља:Једно од најважнијих стратешких одређења је реконструкција и доградња постојеће телекомуникационе инфраструктуре како би се постигла 100% дигитализација телекомуникационе мреже и обезбедила могућност пружања широкопојасних сервиса корисницима.

Индикатор успеха: Процент домаћинстава прикључених на интернет

Вредност индикатора на дан 31.12.2021.године: 35%

Циљана вредност на дан 31.12.2029.године: 60%

Преговарачко поглавље са ЕУ:

11 – Пољопривреда и рурални развој

Допринос реализацији циљева одрживог развоја:

Циљ 9.Изградити отпорну инфраструктуру, промовисати инклузивну и одрживуиндустријализацију и подстицати иновације.

9.1. Развити квалитетну, поуздану, одрживу и отпорну инфраструктуру, укључујући регионалнуи прекограничну инфраструктуру, како би се подржали економски развој и људскоблагостање, сафокусом на јефтином и једнаком приступу за све.

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР. 1.11 – Изградња енергетске комуналне инфраструктуре

Опис циља: Активности у периоду 2022–2029. године односе се на гасификацију општине Брус, превасходно градског насеља Брус, насеља која се наслањају на Брус, туристичког центра Брзеће и насеља дуж долине реке Расине.

Индикатор успеха: Број прикључака на гасоводну мрежу

Вредност индикатора на дан 31.12.2021.године:0

Циљана вредност на дан 31.12.2029.године:1.000

Преговарачко поглавље са ЕУ:

11 – Пољопривреда и рурални развој

15 – Енергетика

Допринос реализацији циљева одрживог развоја:

Циљ 9.Изградити отпорну инфраструктуру, промовисати инклузивну и одрживу индустријализацију и подстицати иновације.

9.1. Развити квалитетну, поуздану, одрживу и отпорну инфраструктуру, укључујући регионалну прекограничну инфраструктуру, како би се подржали економски развој и људскоблагостање, сафокусом на јефтином и једнаком приступу за све.

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ БР. 2: Развој привреде

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР. 2.1 – Привлачење и подстицај привлачењу инвестиција

Опис циља: Унапређење пословног окружења кроз инфраструктурно опремање, пословних зона. Повећање запослености, побољшање конкурентности кроз привлачење нових инвестиција, као и подстицање производње која даје додату вредност производима. Осавременавање производње и услуга, кроз увођење технолошких иновација. Подстицај запошљавању, нарочито висококвалификоване радне снаге, као и промоција предузетништва. Праћење трендова у савременом свету кроз едукације и едукативна путовања, као и стална комуникација са свим релевантним факторима. Повећање просечне зараде запослених.

Индикатор успеха број 1: Однос броја активних и броја затворених предузећа и предузетничких радњи

Вредност индикатора на дан 31.12.2021.године: 770/39

Циљана вредност на дан 31.12.2029.године: 960/32

Индикатор успеха број 2: Просечна нето зарада по запосленом

Вредност индикатора на дан 31.12.2021.године: 45.706 динара

Циљана вредност на дан 31.12.2029.године: 90.000 динара

Преговарачко поглавље са ЕУ:

20 – Предузетништво и индустријска политика

Допринос реализацији циљева одрживог развоја:

Циљ 9. Изградити отпорну инфраструктуру, промовисати инклузивну и одрживу индустријализацију и подстицати иновације.

9.1. Развити квалитетну, поуздану, одрживу и отпорну инфраструктуру, укључујући регионалну прекограничну инфраструктуру, како би се подржали економски развој и људскоблагостање, сафокусом на јефтином и једнаком приступу за све.

9.4. Унапредити инфраструктуру и прилагодити индустрије како би постале одрживе, уз већу ефикасност у коришћењу ресурса и већим усвајањем чистих и еколошки исправних технологија и индустријских процеса, при чему ће све земље предузети активности у складу са својим одговарајућим капацитетима.

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР. 2.2 – Израда планске и урбанистичке документације

Опис циља: За успостављање интегрисаног система управљања природним ресурсима и коришћења простора потребно је израдити и усвојити нови Просторни план општине са уређајним основама села, дефинисати и усвојити друге планове потребне за провођење Просторног плана. Циљ планирања није усвајање планског документа као једнократног регулаторног основа за издавање грађевинских дозвола, већ уређен процес у коме је план тек један инструмент управљања простором и унапређења квалитета живота. Општине су тако одговорне и законом обавезне да организују систем планирања у складу са својим специфичним потребама и циљевима. Општина треба да ствара своју планску политику, односно широк спектар мера и активности за усмеравање

урбаних процеса у остваривању развоја, укључујући систем планирања, планова и других инструмената за спровођење одлука у својој жељеној будућности.

Индикатор успеха: Број новоусвојених просторних и урбанистичких планова

Вредност индикатора на дан 31.12.2021.године: 0

Циљана вредност на дан 31.12.2029.године: 12

Преговарачко поглавље са ЕУ:

11 – Пољопривреда и рурални развој

Допринос реализацији циљева одрживог развоја:

Циљ 11. Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим.

11.1. Осигурати да сви имају приступ адекватном, безбедном и приступачном становању и основним услугама, унапредити неусловна насеља.

11.3. Унапредити инклузивну и одрживу урбанизацију и капацитете за партиципативно, интегрисано и одрживо планирање и управљање људским насељима у свим земљама.

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР. 2.3 – Подршка развоју прерађивачке индустрије

Опис циља: Унапређење пословног окружења, проширивање капацитета за производне и прерађивачке погоне. Развој општине Брус није могућ без унапређења пољопривредно-прехрамбене производње и побољшања пласмана пољопривредних производа. Повећање запослености и конкурентности прерађивачке привреде кроз повећање степена прераде самим тим повећање додатне вредности производа. Подршка едукацији и размена искустава, као и пословно повезивање кроз посету најзначајнијим сајмовима и догађајима из области прерађивачке индустрије.

Индикатор успеха: Број запослених

Вредност индикатора на дан 31.12.2021.године: 4.287

Циљана вредност на дан 31.12.2029.године: 5.000

Преговарачко поглавље са ЕУ:

20 – Предузетништво и индустријска политика

Допринос реализацији циљева одрживог развоја:

Циљ 9. Изградити отпорну инфраструктуру, промовисати инклузивну и одрживу индустријализацију и подстицати иновације.

9.3. Повећати приступ малих индустријских и осталих предузећа финансијским услугама, посебно у земљама у развоју, што обухвата и повољне кредите, и повећати њихову интеграцију у ланце вредности и у тржишта.

9.б. Подржати развој домаће технологије, истраживања и иновације у земљама у развоју, укључујући осигурање погодног окружења у погледу политика за, између осталог, индустријску диверсификацију и додатну вредност роба.

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР. 2.4 – Развој пољопривреде и рурални развој

Опис циља: Активности подразумевају повећање интензивности пољопривредне производње, кроз подизање савремених засада, расног унапређења сточног фонда, подстицаја куповине нове механизације и прикључних машина. Повећање прераде пољопривредних производа и обезбеђивање сигурног пласмана. Унапређење услова живота на селу и подстицање младих на бављење пољопривредном производњом, засновано на примени савремених технолошких метода. Аутоматизација и дигитализација производње и прераде пољопривредних производа.

Индикатор успеха број 1: Број регистрованих пољопривредних газдинстава која су корисници директног плаћања .

Вредност индикатора на дан 31.12.2021.године: 3.250

Циљана вредност на дан 31.12.2029.године: 4.200

Индикатор успеха број 2: Број едукација намењених пољопривредним произвођачима на територији општине

Вредност индикатора на дан 31.12.2021.године: 12

Циљана вредност на дан 31.12.2029.године: 25

Преговарачко поглавље са ЕУ:

11 – Пољопривреда и рурални развој

12 – Сигурност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика

Допринос реализацији циљева одрживог развоја:

Циљ 2. Окончати глад, постићи безбедност хране и одрживост пољопривреде.
2.3. Удвостручити пољопривредну продуктивност и приходе малих произвођача хране.
2.4. Осигурати одрживе системе производње хране и имплементирати флексибилне пољопривредне праксе које повећавају продуктивност и производњу, које помажу одржавање екосистема, јачају капацитете за прилагођавање климатским променама, екстремним временским условима, суши, поплавама и другим природним катастрофама, те које прогресивно унапређују квалитет земљишта.
2.а. Повећати обим инвестиција у руралну инфраструктуру, пољопривредна истраживања и саветодавне услуге и развој технологије, са циљем побољшања продуктивности пољопривреде.

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР. 2.5 – Развој туризма

Опис циља: Промоција и позиционирање дестинација у општини Брус, као места за здрав и активан одмор. Културно-историјски садржај пружаће јединствен и садржајан боравак гостију. Активан одмор, подразумева боравак у природи и обилазак непоновљивих и јединствених предела општине. Пружање савремене и квалитетне услуге смештаја уз уживање у аутентичној храни и пићу, брусског краја. Повећање капацитета смештаја и промовисање општине Брус као једне од најзначајнијих туристичких дестинација у земљи.

Индикатор успеха број 1: Број корисника услуге смештаја

Вредност индикатора на дан 31.12.2021.године: 17.768

Циљана вредност на дан 31.12.2029.године: 50.000

Индикатор успеха број 2: Број категорисаних лежајева

Вредност индикатора на дан 31.12.2021.године: 4.264

Циљана вредност на дан 31.12.2029.године: 10.000

Преговарачко поглавље са ЕУ:

11 – Пољопривреда и рурални развој

Допринос реализацији циљева одрживог развоја:

Циљ 8. Промовисати континуиран, инклузиван и одржив економски раст, пуну и продуктивну запосленост и достојанствен рад за све.
8.9 Осмислити и применити политике за промовисање одрживог туризма који ствара радна места и промовише локалну културу и производе.

Циљ 11. Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим.

11.4. Појачати напоре да се заштити и очува светска културна и природна баштина.

Циљ 15. Заштитити, обнављати и промовисати одрживо коришћење копнених екосистема, одрживо управљати шумама, борити се против дезертификације, зауставити и преокренути процес деградације земљишта и зауставити губитак биодиверзитета.

15.9. Интегрисати вредности екосистема и биодиверзитета у национално и локално планирање, развојне процесе, стратегије за смањење сиромаштва и извештаје.

15.6. Мобилисати значајна средства из свих извора и на свим нивоима како би се финансирао одрживо управљање шумама и пружили одговарајући подстицаји земљама у развоју за унапређење таквог управљања, укључујући очување и пошумљавање.

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ БР. 3: Друштвени развој

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР. 3.1 – Подршка популационој политици

Опис циља: Дугорочно заустављање тренда депопулације кроз смањење негативног природног прираштаја и повећање стопе наталитета на територији општине Брус. Да би се зауставио негативан тренд депопулације, потребно је спровести корените промене у готово свим сферама друштвеног живота како би општина Брус постала примамљиво место за живот. Породице са децом, треба да постану апсолутни приоритет у политици подстицаја запошљавања, samozapoшљавања и инфраструктурне опремљености насељених места. Повећање, новчаних давања породици са децом, на начин да се подстиче рађање деце и заустави иселавање породица у веће центре. Доступност здравствене заштите, образовања и ванобразовних активности спортског и културног садржаја.

Индикатор успеха број 1: Број становника

Вредност индикатора у 2020. години: 14.343

Циљана вредност у 2029. години: 13.500

Индикатор успеха број 2: Стопа природног прираштаја

Вредност индикатора у 2020. години: -14

Циљана вредност у 2029. години: -9

Преговарачко поглавље са ЕУ:

19 – Социјална политика и запошљавање

Допринос реализацији циљева одрживог развоја:

Циљ 1. Свет без сиромаштва.

1.3. Применити одговарајуће националне системе социјалне заштите и мереза све, укључујући и најугроженије и до краја 2030. године обухватити значајан број сиромашних и рањивих.

Циљ 4. Циљ 4. Обезбедити инклузивно и праведно квалитетно образовање и промовисати могућност целоживотног учења за све.

4.2. Обезбедити да све девојчице и дечаци имају приступ квалитетном развоју у раном детињству, бризи и предшколском образовању како би били спремни за основно образовање.

4.4. Значајно повећати број младих и одраслих који имају одговарајуће вештине, укључујући техничке и стручне вештине, за запошљавање, пристојне послове и предузетништво.

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР. 3.2 – Унапређење и модернизација здравствене заштите

Опис циља: Подразумева ефикаснију и лакше доступну здравствену заштиту, целокупном становништву општине. Да би се достигао циљ, неопходно је повећати број запослених у здравственим установама, као и набавити савремену медицинску опрему. Потенцијал термоминералних извора омогућава и покретање рехабилитационе здравствене заштите. Подизање свести становништва о здравим стилевима живота и значају превентиве.

Индикатор успеха број 1: Очекивано трајање животног века мушкараца/ жена

Вредност индикатора у 2020.години: 73,8/78,9 година

Циљана вредност у 2029.години: 75/80 година

Индикатор успеха број 2: Савремена медицинска опрема

Вредност индикатора у 2021.години: 2

Циљана вредност у 2029.години: 8

Преговарачко поглавље са ЕУ:

19 – Социјална политика и запошљавање

28 – Заштитапотрошача и заштита здравља

Допринос реализацији циљева одрживог развоја:

Циљ 3. Обезбедити здрав живот и промовисати благостање за све људе свих генерација.

3.7 Обезбедити универзални приступ услугама које се односе на полну и репродуктивну здравствену заштиту укључујући планирање породице, информисање и образовање, као и интеграцију репродуктивног здравља у националне стратегије и програме.

3.8 Постићи универзални обухват здравственом заштитом, укључујући заштиту од финансијског ризика, доступност квалитетних основних здравствених услуга и доступност безбедних, делотворних, квалитетних и јефтиних основних лекова и вакцина за све.

3.ц. Одрживо повећавати финансирање здравства иселекције, развоја, обуке и задржавања здравствених радника.

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР. 3.3 – Унапређење и модернизација социјалне заштите

Опис циља: Активности по овом циљу, подразумевају, да сви становници општине са потребом социјалне заштите буду обухваћени неком од услуга социјалне заштите у складу са њиховим потребама. Планирано је смањење броја радно способних корисника новчане социјалне помоћи, кроз подстицање запошљавања и samozapoшљавања. Такође планирано је и побољшање и проширење капацитета за смештај и социјално становање.

Индикатор успеха број 1: Број услуга социјалне заштите/број корисника услуга

Вредност индикатора на дан 31.12.2021.године: 2/55

Циљана вредност на дан 31.12.2029.године: 5/ 126

Индикатор успеха број 2: Број социјалних станова

Вредност индикатора на дан 31.12.2021.године: 0

Циљана вредност на дан 31.12.2029.године: 5

Преговарачко поглавље са ЕУ:

19 – Социјална политика и запошљавање

Допринос реализацији циљева одрживог развоја:

Циљ 1. Окончати сиромаштво свуда и у свим облицима.

1.3. Применити одговарајуће националне системе социјалне заштите и мере за све, укључујући најугроженије, и постићи довољно велики обухват сиромашних и рањивих.

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР. 3.4 – Подршка развоју културе

Опис циља: Повећање доступности културних садржаја на територији општине, као и повећање интересовања становништва за садржај из области културе. Потребно је кроз реконструкцију објеката културе, набавку савремене опреме за установе културе и ангажовање афирмисаних уметника, повећати квалитет садржаја, који би привукао веће интересовање. Посебна пажња биће посвећена на квантитету и квалитету, садржаја намењених за децу. Реконструкција и рестаурација културно-историјских споменика, који би оживели кроз организовање манифестација у њиховој близини.

Индикатор успеха број 1: Број посетилаца, активности Центра за културу општине Брус

Вредност индикатора у 2021. години: 5.000

Циљана вредност у 2029. години: 8.000

Индикатор успеха број 2: Број манифестација културно-уметничког карактера

Вредност индикатора у 2021. години: 5

Циљана вредност у 2029. години: 9

Преговарачко поглавље са ЕУ:

26 – Образовање и култура

Допринос реализацији циљева одрживог развоја:

Циљ 11. Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим

11.4. Појачати напоре да се заштити и очува светска културна и природна баштина.

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР. 3.5 – Унапређење и модернизација система образовања

Опис циља: Активности ће бити усмерене на унапређење система образовања у општини Брус, кроз: модернизацију и опремање образовних институција, усавршавање запослених у образовању, развој дуалног образовања, унапређење капацитета установа, пружање подршке ученицима који су обухваћени инклузивним образовањем у основним и у средњој школи. Мере које ће бити спроведене су информативно-едукативне, институционално-управљачко-организационе и инвестиционе. Значајно је повећати приступ информационим и комуникационим технологијама и тежити обезбеђењу универзалног и приуштивног приступа интернету.

Индикатор успеха број 1: Обухват деце која похађају вртић

Вредност индикатора на дан 31.12.2021. године: 73,1%

Циљана вредност на дан 31.12.2029. године: 85%

Индикатор успеха број 2: Процент реконструисаних објеката школа

Вредност индикатора на дан 31.12.2021. године: 50%

Циљана вредност на дан 31.12.2029. године: 80%

Индикатор успеха број 3: Број ученика Средње школе Брус из других општина

Вредност индикатора на дан 31.12.2021. године: 39

Циљана вредност на дан 31.12.2029.године: 50

Индикатор успеха број 4: Обухват студената, подржан од стране општине кроз стипендију
Вредност индикатора на дан 31.12.2021.године: 0%

Циљана вредност на дан 31.12.2029.године: 10%

Преговарачко поглавље са ЕУ:

26 – Образовање и култура

Допринос реализацији циљева одрживог развоја:

Циљ 4. Обезбедити инклузивно и праведно квалитетно образовање и промовисати могућност целоживотног учења за све.

4.2 Обезбедити да све девојчице и дечаци имају приступ квалитетном развоју у раном детињству, бризи и предшколском образовању како би били спремни за основно образовање.

4.5 Елиминисати роднунеједнакост у образовању и обезбедити једнак приступ свимнивоима образовања и стручном оспособљавању за рањиве групе, укључујући особе са инвалидитетом, аутохтоно становништво и децу у рањивим ситуацијама.

4.а Изградити и побољшати образовне установе које су прилагођене деци, особама са инвалидитетом и припадницима различитог пола, као и обезбедити безбедно, ненасилно, инклузивно и делотворно окружење за учење за све.

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР. 3.6 – Развој спорта и рекреације

Опис циља:Активности подразумевају, унапређење спортске инфраструктуре, кроз реконструкцију постојећих и изградњу нових спортских објеката. Затим, популаризација спорта и значаја бављења спортом нарочито код младих, кроз повећање броја активних спортских клубова у различитим спортским дисциплинама и повећање броја спортиста који активно тренирају. Промоција рекреативног бављења спортом кроз већу доступност савремених спортских терена.

Индикатор успеха број 1: Број деце која се активно баве спортом

Вредност индикатора на дан 31.12.2021.године: 300

Циљана вредност на дан 31.12.2029.године: 600

Индикатор успеха број 2: Број активних спортских клубова

Вредност индикатора на дан 31.12.2021.године: 6

Циљана вредност на дан 31.12.2029.године: 10

Преговарачко поглавље са ЕУ:

26 – Образовање и култура

Допринос реализацији циљева одрживог развоја:

Циљ 9.Изградити отпорну инфраструктуру, промовисати инклузивну и одрживу и ндустријализацију и подстицати иновације.

9.1 Развити квалитетну, поуздану, одрживу и отпорну инфраструктуру, укључујући регионалну и преко граничну инфраструктуру, како би се подржали економски развој и људско благостање, сафокусом најјефтиниом и једнаком приступу за све.

Циљ 11. Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим

11.7.Омогућити универзални приступ безбедним, инклузивним и приступачним зеленим и јавним површинама, посебно за жене и децу, старија лица и особе са инвалидитетом.

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР. 3.7- Унапређење механизма за подршку цивилном сектору

Опис циља: Унапређење положаја осетљивих група становништва, кроз рад удружења која их заступају. Подразумева достизање потпуне родне равноправности у складу са Повељом о родној равноправности. Већа укљученост младих у друштвене токове, кроз отварање канцеларије за младе. Затим већу укљученост ромске популације у процес образовања, запошљавања и одлучивања. Унапређење положаја особа са инвалидитетом, отклањање препрека у мобилности, промовисање широког спектра олакшица и запошљавање у складу са интересом особа са инвалидитетом.

Индикатор успеха: Број одобрених пројеката организација цивилног друштва са седиштем на локалу

Вредност индикатора на дан 31.12.2021.године: Није праћено

Циљана вредност на дан 31.12.2029.године: 20 пројеката годишње

Допринос реализацији циљева одрживог развоја:

Циљ 10. Смањити неједнакост унутар и између држава.

10.2 Оснажити и промовисати социјалну, економску и политичку инклузију свих, без обзира на старост, пол, инвалидитет, расу, етничку припадност, порекло, религију или економски и неки други статус.

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР. 3.8- Унапређење јавне управе

Опис циља: Активности ће бити усмерене на опремање органа јавне управе под ингеренцијом Општине Брус, савременим софтверима и хардверима. Затим, подизање капацитета људских ресурса запослених у органима управе, кроз интензивне и редовне обуке. Као и већа доступност услуга јавне управе, кроз увођење електронских услуга и поједностављивање поступка за грађанство и привреду.

Индикатор успеха број 1: Број електронских услуга које се пружају грађанима и привреди

Вредност индикатора на дан 31.12.2021.године: 3

Циљана вредност на дан 31.12.2029.године: 15

Индикатор успеха број 2: Број јавних расправа о одлукама локалних органа власти

Вредност индикатора на дан 31.12.2021.године: 6

Циљана вредност на дан 31.12.2029.године: 20

Индикатор успеха број 3: Број обука и семинара које похађају запослени у управи и установама општине

Вредност индикатора на дан 31.12.2021.године: Није праћено

Циљана вредност на дан 31.12.2029.године: 2 по запосленом на годишњем нивоу.

Допринос реализацији циљева одрживог развоја:

Циљ 16. Промовисати мирољубива и инклузивна друштва за одрживи развој, обезбедити приступ правди за све, и изградити делотворне, одговорне и инклузивне институције на свим нивоима.

16.6. Развити ефикасне, одговорне и транспарентне институције на свим нивоима.

16.7. Осигурати одговорно, инклузивно, партиципативно и репрезентативно одлучивање на свим нивоима.

6. МЕРЕ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРИОРИТЕТНИХ ЦИЉЕВА РАЗВОЈА

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР. 1.1 – Планирање и пројектовање инфраструктурних мрежа и објеката

МЕРА 1.1.1 – Израда пројектно – техничке документације за инфраструктурне мреже и објекте

Опис мере: За изградњу инфраструктурне мреже и објеката (водоводна и канализациона мрежа, резервоари, улична расвета и др.) неопходна је израда пројектно техничке документације (идејни пројекат, пројекат за грађевинску дозволу, извођачки пројекат и др.), као један од услова за прибављање локацијских услова и грађевинске дозволе.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, ресорна министарства, ЕУ фондови

Надлежност за спровођење: Општина Брус

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР. 1.2. –Изградња саобраћајне инфраструктуре

МЕРА 1.2.1 - Реконструкција и модернизација улица, општинских и некатегорисних путева

Опис мере: У оквиру ове мере план је да се у централној зони општине унапреди стање коловоза и тротоара, а на појединим деоницама да се прошири коловоз и у сарадњи са локалним Саветом за безбедности саобраћаја креирају услови за подизање нивоа безбедности на путевима. План је да се унапреди квалитет мреже општинских путева тако што ће се повећати удео путева са савременим (асфалтним) и туцаничким коловозом, као и уређивање атарских путева. Планирање и изградња пешачких и бициклистичких стаза.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, ресорна министарства, ЕУ фондови

Надлежност за спровођење: Општина Брус, ЈКП „Расина“ Брус

МЕРА 1.2.2 - Изградња мостова на рекама Расина и Грашевачка река

Опис мере: У неколико месних заједница (попут МЗ Дупци, Лепенац, Кобиље, Брус) постоји потреба за изградњом мостова преко реке Расине и Грашевачке реке. Изградњом мостова биће решени бројни проблеми становника у овим месним заједницама.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, ЈПП, ресорна министарства, ЕУ фондови

Надлежност за спровођење: Општина Брус, ЈКП „Расина“ Брус

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР. 1.3.-Изградња водоводне мреже и објеката

МЕРА 1.3.2 - Изградња и реконструкција водоводне мреже у циљу проширења капацитета и повећавања безбедности

Опис мере: Водоводна мрежа у општини Брус има низ недостатака које општина преко локалног комуналног предузећа има намеру да санира и унапреди, како би се смањили губици воде и повећао степен безбедности. Потребно је низ сеоских водовода ускладити са законским одредбама и на стручан и законом прописан начин контролисати квалитет воде за пиће. План је да се изврши замена азбестних цеви у постојећој водоводној мрежи, као и проширење мреже. Реализацијом ове мере извршиће се модернизација инсталација, елиминисати удео азбестних цеви унутар инсталација водоводне мреже, повећати капацитет мреже, смањити губици на мрежи. Ову меру могуће је реализовати финансирањем из средстава општинског буџета, републичких и ЕУ фондова или кроз прихватљив уговор о јавно-приватном партнерству.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општине Брус, ресорна министарства, ЕУ фондови, ЈПП

Надлежност за спровођење: Општина Брус, ЈКП „Расина“ Брус

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР. 1.4.-Унапређење квалитета енергетске мреже

МЕРА 1.4.1 - Повећање изграђености електро-енергетских објеката

Опис мере: Електропривреда Србије има обавезу да обезбеди стабилно и поуздано снабдевање за све купце. Основни предуслов за то је да сложени техничко-технолошки систем буде сигуран, као и ресурси. Ради стабилнијег, сигурнијег снабдевања електричном енергијом неопходна је изградња електроенергетских објеката: ТС 35/10 kV Лепенац, ТС 35/10 kV Јарам, подземних кабловских водова и то: вод 35 kV ТС 110/ 35/10 kV “Копаоник 2“ – ТС 35/10 kV „Јарам“ и вод 35 kV ТС 35/10 kV „Јарам“ - ТС 35/10 kV „Брзеће“ и др.

Очекивано трајање: 3 године

Начин финансирања: ЕПС

Надлежност за спровођење: ЕПС

МЕРА 1.4.2 - Повећање квалитета електричне енергије и повећање поузданости напајања потрошача електричном енергијом

Опис мере: Упркос чињеници да би напон у нашим утичницама требао бити 220 волти, а фреквенција 50 херца, стварна ситуација не одговара увек норми. Од стабилног напона директно зависи колико ће дуго служити електрични уређаји. Квалитет, поузданост снабдевања електричном енергијом и трошак снабдевања електричном енергијом значајно утичу на инвестиционе одлуке привредника. Приступ електричној енергији у руралним крајевима утиче на квалитет живота у тим крајевима и на миграционе притиске ка градском језгру.

Очекивано трајање: 3 године

Начин финансирања: ЕПС, Општина Брус

Надлежност за спровођење: ЕПС

МЕРА 1.4.3 - Повећање коришћења обновљивих извора енергије

Опис мере: Недовољно коришћење обновљивих извора енергије за које на подручју општине Брус постоје одговарајући услови, а из којих се у знатној мери може надоместити недостатак електричне енергије.

Очекивано трајање: 7 година
Начин финансирања: ЕПС, физичка и правна лица
Надлежност за спровођење: ЕПС, приватни инвеститори

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР. 1.5 - Изградња канализационе мреже и постројења за пречишћавање отпадних вода

МЕРА 1.5.1 - Изградња/реконструкција фекалне канализације у сеоским подручјима

Опис мере: Осим у градском језгру Бруса, канализација за употребљене воде постоји и у деловима насељених места Жилци, Дртевци и Тршановци и у делу који гравитира ка селу Велика Грабовница, стога је потребно градити фекалну канализацију у осталим насељеним деловима општине. Поред изградње у оквиру ове мере биће реализоване активности на укидању постојећих излива и усмеравање употребљених вода према ППОВ, прикључење неких села на канализациону мрежу или главно колектор Брус-Лепенац, реконструкција делова мреже у којима је испуњеност већа од 70%, реконструкција мреже у којима су падови мањи од минималних и делова са негативним падовима, реконструкција делова мреже у којима колектори нису у добром стању и/или не задовољавају пројектне принципе. Изградња/реконструкција канализационе мреже може бити реализована у фазама у зависности од динамике развоја насеља/инфраструктуре и финансијских могућност.

Очекивано трајање: 7 година
Начин финансирања: Општина Брус, ресорна министарства, ЕУ фондови
Надлежност за спровођење: Општина Брус, ЈКП „Расина“ Брус

МЕРА 1.5.2 - Изградња постројења за пречишћавање отпадних вода

Опис мере: Приоритет је изградња постројења за пречишћавање отпадних вода у Лепенцу, капацитета 10.500 ЕС, за који је у току припрема пројектно-техничке документације и прибављене неопходних дозвола, а финансирање је обезбеђено од стране министарстава и фондова Европске уније. Такође у оквиру ове мере предвиђена је израда пројектно-техничке документације и изградња постројења за пречишћавање отпадних вода у насељеном месту Брзеће које ће бити капацитета 10.000 ЕС. Територија општине је претежно планинска и (око 60% територије преко 750 мнм а 30% преко 1.000 мнм), терен је разуђен са израженим рељефом који карактеришу стрми планински врхови између којих су уске и стрме речне клисуре и суве јаруге па је једино решење изградња мањих (мини) постројења за пречишћавање отпадних вода у сеоским подручјима и индивидуалне септичке јаме.

Очекивано трајање: 7 година
Начин финансирања: Општина Брус, ресорна министарства, ЕУ фондови
Надлежност за спровођење: Општина Брус, ЈКП „Расина“ Брус

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР. 1.6.-Унапређење управљања комуналним отпадом

МЕРА 1.6.1 - Унапређење система сакупљања отпада

Опис мере: У оквиру ове мере потребно је извршити набавку канти/контејнера за проширење обухвата сакупљања и увођења примарне сепарације отпада, оптимизација постојећег система транспорта отпада и локација за постављање контејнера у свим (већини) насељеним местима у општини, повећање ефикасности издвајања секундарних сировина и биоразградивог отпада у

односу на укупно генерисану количину отпада, имплементација кућног компостирања на територији целе општине.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, ресорна министарства, ЕУ фондови

Надлежност за спровођење: Општина Брус, ЈКП „Расина“ Брус

МЕРА 1.6.2 - Изградња инфраструктурних објеката за управљање отпадом

Опис мере: Отпад сакупљен на територији општине Брус ће се одлагати на регионалну депонију „СРЂЕ“, чим буду завршени планирани радови на истој. Стога је Општина Брус у обавези да изради студију изводљивости и другу неопходну пројектно-техничку документацију и изградњу трансфер станице. Такође потребно је одрадити санацију и затварање постојеће главне (контролисане) и преосталих (дивљих) депонија на територији општине Брус. Проширити капацитете постојећег рециклажног дворишта за одвојено сакупљање рециклабирног отпада из домаћинства.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, ресорна министарства, ЕУ фондови

Надлежност за спровођење: Општина Брус, ЈКП „Расина“ Брус

МЕРА 1.6.3 - Унапређење нивоа информисања становништва о значају адекватног управљања отпадом

Опис мере: У наредном периоду неопходно је радити на развоју свести о потреби правилног поступања са отпадом, развијању свести о компостирању у индивидуалним домаћинствима, као и спровођење кампање о значају примарне сепарације и рециклаже отпада. Правовремено и стално информисање грађана о новим услугама у области управљања отпадом и унапређење сарадње са медијима.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, ресорна министарства, ЕУ фондови

Надлежност за спровођење: Општина Брус, ЈКП „Расина“ Брус, медији

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР. 1.7.-Унапређење и очување животне средине

МЕРА 1.7.1 - Заштита животне средине путем концепта одрживог развоја

Опис мере: Заштита природе и животне средине је постала интегрална делатност којом се коришћење природних добара усклађује са одрживим развојем. Заштита животне средине и управљање енергијом заснивају се на потреби очувања свих елемената животне средине (вода, ваздух, земљиште, природа, биљни и животињски свет) који представљају основни ресурс одрживог развоја. Одрживо управљање животном средином је основа за квалитетно функционисање и одрживи развој општине Брус.

Како би остварила овај циљ, општина Брус ће настојати да унапреди квалитет свих елемената животне средине кроз подстицање заштите и очувања природних ресурса, изградњу адекватне техничке инфраструктуре, рационално коришћење енергије и бриге за климатске промене.

Циљ ове мере је да се у складу са законским обавезама у домену постојања стратешких и оперативних планова заштите обезбеди плански приступ решавању горућих питања у заштити животне средине.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, ресорна министарства, ЕУ фондови

Надлежност за спровођење: Буџетски фонд за заштиту животне средине

МЕРА 1.7.2 - Израда катастра природних вредности и деградираних простора

Опис мере: У циљу ефикасног планирања и спровођења утврђене политике у области животне средине потребно је успоставити и стално одржавати јединствени информациона систем у области животне средине. Он треба да садржи све податке релевантне за животну средину, као што су: подаци и показатељи о стању и квалитету животне средине, вредносни показатељ, базу података о изворима загађујућих материја на територији општине, базу података планираних и реализованих пројеката који су у вези или могу утицати на животну средину, базу података о издатим дозволама, сагласностима и др. Изради информационог система треба приступити фазно, остављајући могућности за његово унапређивање и проширивање, посебно у смислу геореференцирања података и техничког унапређења у складу са напретком информационалних технологија.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, ресорна министарства

Надлежност за спровођење: Општина Брус

МЕРА 1.7.3 – Програм заштите јавног здравља

Опис мере: Усвајање плана јавног здравља, представља важан оквир, на основу ког ће се на годишњем нивоу израђивати Програми заштите јавног здравља. Кроз програме биће дефинисани начини праћења стања воде, земљишта и ваздуха, као и начини отклањања еколошких проблема који утичу на јавно здравље.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус

Надлежност за спровођење: Општина Брус

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР. 1.8.-Унапређење енергетске ефикасности објеката

МЕРА 1.8.1 - Унапређење енергетске ефикасности реконструкцијом и аутоматизацијом јавне расвете и енергетском санацијом објеката

Опис мере: Под енергетском ефикасношћу подразумевају се мере које се примењују у циљу смањења потрошње енергије. Без обзира да ли је реч о техничким или нетехничким мерама, или о променама у понашању, све мере подразумевају исти, или чак и виши, степен оствареног комфора и стандарда.

Најчешће мере које се предузимају у циљу смањења губитака енергије и повећања енергетске ефикасности су: замена необновљивих енергената обновљивим, замена енергетски неефикасних потрошача ефикасним, изолација простора који се греје или хлади, замена дотрајале столарије у просторима који се греју или хладе.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, ресорна министарства, физичка и правна лица

Надлежност за спровођење: Општина Брус

МЕРА 1.8.2 - Инсталирање соларних панела на најмање 3 јавна објекта и енергетска санација породичних кућа путем уградње соларних панела за производњу електричне енергије за сопствене потребе

Опис мере:Наша земља има огромну могућност да користи соларну енергију. Због климатских промена у свету се на енергију Сунца рачуна све више, јер је неисцрпан и еколошки чист извор. Једини проблем је новац који треба уложити у фотонапонске системе. Фотонапонски панели су погодни и за домаћинства. Панелима од 2 до 5 киловата може се обезбедити и топла вода и грејање куће или потребе пољопривреде.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, ресорна министарства, физичка и правна лица

Надлежност за спровођење: Општина Брус

МЕРА 1.8.3 - Повећање свести становништва о енергетској ефикасности

Опис мере:Енергетска ефикасност значи смањење утрошка енергије за производњу или живот људи. Често је погрешно интерпретирана као штедња енергије, што неизбежно доводи до смањења квалитета живота. Међутим, бити енергетски ефикасан значи да се енергија употребљава на рационалан начин, без одрицања. Да би се остварила, примењују се различите мере, које могу бити техничке природе или промене у понашању. Први тип мера подразумева да уређаји које користимо имају висок степен корисног дејства, односно да имају мале губитке приликом претварања једног облика енергије у други. Треба организовати трибине и вршити едукацију (предавања) о значају енергетске ефикасности и корисности истих.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус

Надлежност за спровођење: Општина Брус

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР. 1.9.-Изградња туристичке инфраструктуре

МЕРА 1.9.1 - Изградња бициклистичких и трим стаза

Опис мере: Ова мера би значајно побољшала туристичку понуду општине Брус као дестинације. Бициклистичке и трим стазе кроз живописну природу и на великој надморској висини, пружиће би садржај гостима који желе здрав и активан одмор.

Очекивано трајање: 5 година

Начин финансирања: Општина Брус, Светска банка, ЕУ фондови

Надлежност за спровођење: Општина Брус, Туристичка организација општине Брус

МЕРА 1.9.2 - Изградња визиторског центра у туристичком месту Брзеће

Опис мере: Брзеће као најзначајнија туристичка дестинација у општини, има потребу за визиторским центром где би посетиоци овог места могли да добију све значајне информације, а уједно би се вршила и промоција туристичког садржаја општине.

Очекивано трајање: 3 године

Начин финансирања: Општина Брус, ресорна министарства, ЕУ фондови

Надлежност за спровођење: Општина Брус, Туристичка организација општине Брус

МЕРА 1.9.3 - Изградња затвореног базена у Брису са спортско-рекреативним садржајем

Опис мере: На овај начин били би искоришћени потенцијали Бруса, као бањског места, што би туристичкој понуди дало неупоредиво већу вредност.

Очекивано трајање: 5 година

Начин финансирања: Општина Брус, ресорна министарства, ЕУ фондови

Надлежност за спровођење: Општина Брус, Туристичка организација општине Брус

МЕРА 1.9.4 - Изградња ски стаза у Брису са вештачким оснежавањем

Опис мере: Ова мера би значајно повећала атрактивност вароши као дестинације, пружила квалитетан садржај гостима, нарочито деци, која желе да науче да скијају.

Очекивано трајање: 5 година

Начин финансирања: Општина Брус, ресорна министарства, ЕУ фондови

Надлежност за спровођење: Општина Брус, Туристичка организација општине Брус

МЕРА 1.9.5 – Постављање туристичке сигнализације

Опис мере: Да би све природне лепоте и културно-историјске знаменитости биле видљиве и лако доступне неопходно је поставити туристичку сигнализацију на територији целе општине, која би на креативан и промотиван начин давала смернице за долазак до локалитета.

Очекивано трајање: 5 година

Начин финансирања: Општина Брус, ресорна министарства

Надлежност за спровођење: Општина Брус, Туристичка организација општине Брус

МЕРА 1.9.6 - Успостављање здравственог и СПА туризма у општини Брус

Опис мере: У оквиру ове мере предвиђена је израда студије изводљивости за даљи развој бањског комплекса у Брису, затим израда пројектне документације и окончање поступка за добијање грађевинских дозвола, као и сами грађевински радови у оквиру Бруске бање.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, ресорна министарства, донатори

Надлежност за спровођење: Општина Брус, Туристичка организација општине Брус

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР. 1.10.-Изградња дигиталне инфраструктуре

МЕРА 1.10.1 – Реконструкција и доградња постојеће телекомуникационе инфраструктуре

Опис мере: Постићи 100% дигитализације телекомуникационе мреже и обезбеђење могућности пружања широкопојасних сервиса корисницима. Мрежа приступних уређаја (IPAN и mIPAN) биће знатно гушћа због смањења дужине претплатничке петље.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Телекомуникациона предузећа

Надлежност за спровођење: Општина Брус, Телекомуникациона предузећа

МЕРА 1.10.2 – Обезбеђивање интернета велике брзине у руралним насељима

Опис мере: Повезати школе у руралним насељима гигабитном оптичком мрежном инфраструктуром. Створити могућности за повезивање широкопојасним интернетом за домаћинства. Циљ је унапређење квалитета образовања, едукације на интернету, видео садржај високог квалитета.

Нагли развој оптичких телекомуникација омогућио је висококвалитетан дигитални пренос на велика растојања без регенерације сигнала. Увођење дигиталних система преноса са оптичким влакнима као медијумом преноса знатно је повећало капацитет и квалитет преноса. Захваљујући значајном снижавању цене и развоју оптичких влакана, оптички кабл данас представља најекономичније и најчешће средство за ширење мреже дигиталних услуга које се пружају посредством интернета, од класичних интернет сервиса, па до дигиталних телевизијских програма који се на овај начин могу учинити доступним крајњим корисницима.

Очекивано трајање: 3 године

Начин финансирања: Општина Брус, телекомуникациона предузећа

Надлежност за спровођење: Општина Брус, телекомуникациона предузећа

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР. 1.11.-Изградња енергетске комуналне инфраструктуре

МЕРА 1.11.1 - Изградња гасоводне мреже

Опис мере: Проласком магистралног гасовода преко територије општине Брус, стичу се услови да се на деловима територије Брус изгради гасоводна мрежа. Ова мера подразумева, пројектовање и саму изградњу мреже, преваходно на територији градског насеља, индустријске зоне, туристичког места и насеља дуж главних саобраћајница. Гасификација општине пружила би могућности за већи развој прерађивачке индустрије и смањила загађење ваздуха током грејне сезоне.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, ресорна министарства

Надлежност за спровођење: Општина Брус

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР.2.1.- Привлачење и подстицај привлачењу инвестиција

МЕРА 2.1.1 – Унапређење привредног и инвестиционог амбијента

Опис мере: Овом мером предвиђено је да се повећа обим инвестиција и олакша пословање привредним субјектима на територији општине. Мера обухвата израду планске и техничке документације као и унапређење система подршке привреди унапређењем постојећих и развојем нових простора успостављањем функционалне пословне инфраструктуре које осавременевају индустријске зоне у складу са потребама савременог пословања.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, Буџет РС, донатори

Надлежност за спровођење: Општина Брус

МЕРА 2.1.2 – Успостављање механизма за финансијску подршку запошљавању

Опис мере: Мера треба да повећа запосленост, а тиме и унапреди квалитет живота становника општине. Истовремено, ова мера треба да смањи јаз између понуде и потражње радне снаге и да послодавцима обезбеди одговарајућу радну снагу. Активности у оквиру ове мере су предвиђене пре свега за незапослена лица, али и за послодавце који имају потребу за радном снагом одређених квалификација, јер мера обухвата и обуке за познатог послодавца, подстицаје за запошљавање, субвенције за отварање радних места, итд. Активности за спровођење мере: подстицање samozapošljavanja, стручна пракса, јавни радови, запошљавање теже запошљивих лица.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, Буџет РС

Надлежност за спровођење: Општина Брус, Национална служба за запошљавање

МЕРА 2.1.3 – Подршка развоју и промоцији предузетништва

Опис мере: Ова мера треба да кроз нефинансијске и финансијске механизме подршке привредним субјектима са територије општине помогне у проширењу њихове производње и развоју нових производа и услуга што ће повећати конкурентност локалне привреде и утицати на стварање додатне вредности њихове производње. Активности у оквиру ове мере ће пре свега бити усмерене на подршку оснивању нових привредних субјеката, промоцију предузетништва, подршку извозно оријентисаним привредним субјектима, подршку за развој нових производа или модернизацију и проширивање капацитета.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, Буџет РС

Надлежност за спровођење: Општина Брус

МЕРА 2.1.4 – Осавремењавање дигиталне инфраструктуре

Опис мере: Увођење ГИС-а (Географско информациони систем) са једним делом посвећеним привреди са подацима о привредним субјектима, слободном земљишту за градњу, инфраструктурном опремљеношћу локација. Повећање обима коришћења дигиталних могућности у сврху промоције и пласмана производа и услуга са посебним освртом на покривање целокупне територије општине квалитетнијим преносом дигиталних сигнала, развијање дигиталног маркетинга. Побољшање СЕО оптимизације постојећих и новопостављених веб портала.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, Буџет РС, донатори

Надлежност за спровођење: Општина Брус

МЕРА 2.1.5 – Подршка формирању секторских удружења привредних субјеката

Опис мере: Подршка повећању обима производње, увођењу нових производа, заједничких наступа на маркетиншким презентацијама, повећање додатне вредности производа.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, Буџет РС, донатори
Надлежност за спровођење: Општина Брус

МЕРА 2.1.6 – Развој екстрактивне индустрије

Опис мере: Мера треба да доведе до унапређења пословног окружења, повећањем запослености у области екстрактивне привреде. Привлачењем инвестиција повећати искоришћеност природног богатства. Мали број привредних субјеката не покривају рудна и минерална богатства овог подручја. Истраживања тржишних потреба ради одређивања активности за развој екстрактивне индустрије. Испитивање и израда елабората о условима и процена финансијских ефеката реализације пројеката. Мера обухвата и израду планске и техничке документације, као имаркетиншке активности и презентације у поступку привлачења потенцијалних инвеститора.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, Буџет РС

Надлежност за спровођење: Општина Брус

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР.2.2.- Израда планске и урбанистичке документације

МЕРА 2.2.1 – Израда новог Просторног плана општине Брус са уређајним основама села

Опис мере: Улога локалне самоуправе у процесу планирања је дефинисана законом и она је кључна у процесу доношења просторног плана општине и урбанистичких планова. Скупштина општине доноси одлуку о приступању изради плана и усваја план, док је орган управе надлежан за урбанизам одговоран за цео поступак припреме. Потребно је постојећи просторни план ускладити са планским документима ширег подручја и са Законом.

Очекивано трајање: 2 године

Начин финансирања: Општина Брус, ресорна министарства

Надлежност за спровођење: Општина Брус

МЕРА 2.2.2-Израда планско – техничке документације за атрактивне локације и развој инфраструктуре

Опис мере: Ради унапређења просторног планирања и управљања земљиштем неопходна је израда планске и урбанистичке документације: ПГР, ПДР, урбанистички пројекти, пројекти парцелације или препарцелације, студије изводљивости и др.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, ресорна министарства, инвеститори

Надлежност за спровођење: Општина Брус

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР.2.3.- Подршка развоју прерађивачке индустрије

МЕРА 2.3.1-Развој нових производа и проширење производње

Опис мере: Подршка развоју и промоцији прерађивачке индустрије- мера треба да кроз нефинансијске и финансијске механизме подршке привредним субјектима са територије општине помогне у проширењу производње и развој нових производа што ће повећати

конкурентност локалне прерађивачке привреде и утицати на стварање додате вредности њихове производње. Активности у оквиру ове мере ће пре свега бити усмерене на подршку оснивању нових привредних субјеката у прерађивачком сектору, промоцију предузетништва, подршку извозно оријентисаним привредним субјектима, подршку за развој нових производа или модернизацију и проширивање капацитета.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, Буџет РС, донатори

Надлежност за спровођење: Општина Брус

МЕРА 2.3.2-Одржавање и изградња савремене саобраћајне и комуналне инфраструктуре

Опис мере: Мера треба да обезбеди квалитетну саобраћајну инфраструктуру у контексту доприноса социо-економском развоју. Обезбеђењем савремене саобраћајне и комуналне инфраструктуре повећава се безбедност учесника у саобраћају, одрживост и доступност транспорта кроз одржавање квалитетне путне мреже и адекватне саобраћајне сигнализације. **Активности за спровођење мере:** реконструкција јавних путева и улица на територији општине, изградња нових саобраћајница, изградња паркинг простора, изградња и реконструкција канализационе мреже, изградња ППОВ, изградња и реконструкција водоводне мреже.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, Буџет РС, донатори

Надлежност за спровођење: Општина Брус

МЕРА 2.3.3-Подизање степена енергетске ефикасности привредних објеката

Опис мере: Подстицање енергетске ефикасности привредних субјеката кроз подизање степена енергетске ефикасности објеката као и у коришћењу обновљивих извора енергије са тежњом смањења потрошње енергената за загревање пословног простора, као и за саме производне процесе који захтевају већу количину енергије.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, Буџет РС, донатори

Надлежност за спровођење: Општина Брус

МЕРА 2.3.4-Осавремењавање опреме и проширење капацитета

Опис мере: Ова мера обухвата финансијску и другу подршку обезбеђивању савремене опреме за развој нових производа или модернизацију и проширивање капацитета за производне и прерађивачке погоне.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, Буџет РС, донатори

Надлежност за спровођење: Општина Брус

МЕРА 2.3.5-Подршка занатским делатностима

Опис мере: Ова мера обухвата финансијску и другу подршку оснивању и развоју привредних субјеката са занатском делатношћу сходно потребама становништва, са посебним освртом на старе занате.

Очекивано трајање: 7 година
Начин финансирања: Општина Брус, Буџет РС, донатори
Надлежност за спровођење: Општина Брус

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР.2.4.- Развој пољопривреде и рурални развој

МЕРА 2.4.1.-Унапређење расног састава

Опис мере:У области унапређења сточарске производње, мера би требало да допринесе повећању квалитета сточарске производње кроз повећање интезитета производње пољопривредних газдинстава и унапређење расног састава.

Очекивано трајање: 7 година
Начин финансирања: Општина Брус, Буџет РС, донатори
Надлежност за спровођење: Општина Брус, Буџетски фонд за пољопривреду

МЕРА 2.4.2.-Субвенционисање пољопривредне производње

Опис мере:Регреси- субвенционисање пољопривредне производње у свим облицима трошкова везаним за примарну пољопривредну производњу. Осигурање усева и плодова, примарни трошкови сточарске производње, набавка репроматеријала, машина и опреме.

Очекивано трајање: 7 година
Начин финансирања: Општина Брус, Буџет РС, донатори
Надлежност за спровођење: Општина Брус, Буџетски фонд за пољопривреду

МЕРА 2.4.3-Кредитна подршка

Опис мере:Овај вид подршке пољопривредним произвођачима потребан је ради повећања ефикасности произвођача, њиховој конкурентности на све захтевнијем тржишту и свеукупној одрживости пољопривредне производње.

Очекивано трајање: 7 година
Начин финансирања: Општина Брус, Буџет РС, донатори
Надлежност за спровођење: Општина Брус, Буџетски фонд за пољопривреду

МЕРА 2.4.4.-Финализација пољопривредне производње

Опис мере: Подстаћи финализацију пољопривредне производње, као и инвестиције у пољопривреду, реструктурирати традиционалну производњу, створити боље услове за пласман пољопривредних производа и побољшање квалитета живота у руралном подручју.

Очекивано трајање: 7 година
Начин финансирања: Општина Брус, Буџет РС, донатори
Надлежност за спровођење: Општина Брус, Буџетски фонд за пољопривреду

МЕРА 2.4.5-Побољшање квалитета живота у руралном подручју

Опис мере: Ова мера подразумева унапређење руралне инфраструктуре са циљем руралног

развоја.Са активностима за спровођење, изградњу и реконструкцију путне и комуналне инфраструктуре.Побољшање снабдевања електричном енергијом где је то потребно.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, Буџет РС, донатори

Надлежност за спровођење: Општина Брус

МЕРА 2.4.6-Побољшање информисаности пољопривредних произвођача

Опис мере: Повећати информисаност пољопривредних произвођача коришћењем дигиталних технологија у свим корацима пољопривредне производње. Формирање електронске базе података у свим секторима пољопривредне производње.Отварање веб портала намењеног пољопривреди као део ГИС-а са посебним освртом на дигитални маркетинг.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, Буџет РС, донатори

Надлежност за спровођење: Општина Брус, Буџетски фонд за пољопривреду

МЕРА 2.4.7-Увођење аутоматског противградног система

Опис мере: Осавремењавање противградног система увођењем аутоматског противградног система са покривеношћу целе територије општине Брус,ради правовремене и ефикасније заштите од временских неприлика.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, Буџет РС, донатори

Надлежност за спровођење: Општина Брус, Буџетски фонд за пољопривреду

МЕРА 2.4.8-Умањење зависности приноса од временских прилика

Опис мере: Умањење зависности приноса од временских прилика наводњавање,одводњавање,противградне мреже.Формирање базе потенцијалних мини акумулација,дефинисање локација у планској документацији.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, Буџет РС, донатори

Надлежност за спровођење: Општина Брус, Буџетски фонд за пољопривреду

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР.2.5.- Развој туризма

МЕРА 2.5.1.-Промоција туристичке понуде

Опис мере: Ова мера подразумева промоцију туристичких потенцијала на територији општине Брус, кроз наступе на сајмовима, семинаре, едукације и промотивне посете. Медијска и електронска промоција туристичких потенцијала општине Брус.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, ресорна министарства

Надлежност за спровођење: Општина Брус, Туристичка организација општине Брус

МЕРА 2.5.2-Набавка превозних средстава у туристичке сврхе

Опис мере: Ова мера подразумева набавку туристичког возића за панорамско разгледање дестинација на територији општине Брус као и за превоз туриста од смештајних објеката до Гондоле Брзеће-Мали Караман, као и осталих мањих превозних средстава које би користили туристи, попут бицикала, квадова итд.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, ресорна министарства, ЕУ фондови

Надлежност за спровођење: Општина Брус, Туристичка организација општине Брус

МЕРА 2.5.3-Организовање манифестација

Опис мере: Организација већег броја манифестација које имају за циљ привлачење туриста. Такође, циљ ове мере јесте да се кроз додатне садржаје, представи култура и традиција овог краја, као и пружање забавног садржаја гостима.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, ресорна министарства, ЕУ фондови

Надлежност за спровођење: Општина Брус, Туристичка организација општине Брус

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР.3.1.- Подршка популационој политици

МЕРА 3.1.1-Заустављање миграције становништва

Опис мере: Да би се зауставила миграција становништва потребно је подстаћи запошљавање младих људи и на тај начин спречити њихово иселјавање ка већим центрима. Подстицај запошљавању младих потребно је подстаћи кроз активне мере запошљавања, попут samozapoшљавања, стручне праксе итд. Кроз активне мере запошљавања фаворизовати запошљавање лица млађих од 30 година. Реализација ове мере тесно је повезана и са развојем привредне активности, развојем прерађивачких капацитета и осавременавањем пољопривредне производње.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, Буџет РС, ЕУ фондови

Надлежност за спровођење: Општина Брус, Национална служба за запошљавање

МЕРА 3.1.2.-Активне мере подршци рађању деце

Опис мере: Кроз ову меру, предвиђена су новчана издвајања подршке породицама на основу рођења детета. Висина давања у комбинацији са републичким не сме бити мања од задовољења основних потреба у најширем смислу, за мајку и дете у првих годину дана. Такође предвиђено је повећање капацитета и квалитета дечије здравствене заштите.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, Буџет РС

Надлежност за спровођење: Општина Брус, ресорна министарства

МЕРА 3.1.3.-Активне мере подршци школовању деце

Опис мере: Школовање деце нарочито породицама са више деце представља значајан финансијски издатак, те је овом мером предвиђено давање олакшица породицама у виду бесплатних уџбеника, превоза, смештаја у ученичким домовима, наградама за постигнуте резултате, стипендирању ученика и студената. Такође предвиђено је и побољшање опремљености образованих установа.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, Буџет РС

Надлежност за спровођење: Општина Брус, ресорна министарства

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР.3.2.- Унапређење и модернизација здравствене заштите

МЕРА 3.2.1-Повећање броја превентивних прегледа

Опис мере: За реализацију ове мере неопходно је извршити набавку нове савремене опреме, затим повећати број здравствених радника у Дому здравља Брус (са Стационаром) и амбулантима, чиме би се смањили редови чекања на преглед. Такође потребно је и повећати свест становништва о значају превентивних прегледа, кроз едукације, радионице, медијске наступе. Организовати прегледе у сеоским амбулантима и на тај начин ширити свест о значају превентивне и здравих стилова живота.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, ресорно министарство

Надлежност за спровођење: Општина Брус, ресорно министарство

МЕРА 3.2.2-Изградња рехабилитационог центра

Опис мере: Изградњом рехабилитационог центра у оквиру Дома здравља Брус (са Стационаром), искористили би се потенцијали Бруске бање и термоминералног извора воде. На тај начин би био покренут и бањски туризам.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, ресорно министарство, донатори

Надлежност за спровођење: Општина Брус, ресорно министарство

МЕРА 3.2.3-Набавка нових возила за потребе Дома здравља

Опис мере: Пошто је територија општине Брус, брдско-планинског карактера са разуђеним селима, неопходно је имати више теренских и санитетских возила за потребе здравствене заштите, како би становници најудаљенијих крајева имали што бољи приступ здравственој заштити.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, ресорно министарство, донатори

Надлежност за спровођење: Општина Брус, ресорно министарство

МЕРА 3.2.4.-Доградња и реконструкција постојећих објеката

Опис мере: Потребно је извршити реконструкцију објеката најмање две постојеће амбуланте, као и завршити реконструкцију објекта Дома здравља у Брусу, која би подразумевала побољшање

енергетске ефикасности објеката.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, ресорно министарство, донатори

Надлежност за спровођење: Општина Брус, ресорно министарство

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР.3.3 - Унапређење и модернизација социјалне заштите

МЕРА 3.3.1-Унапређење постојећих социјалних услуга

Опис мере: Предвиђене мере односе се на увођење нових и развијање постојећих услуга социјалне заштите. То је приоритет развоја социјалне заштите на територији општине Брус у циљу унапређења положаја социјално угрожених категорија становништва.

На територији општине Брус развијене су две услуге социјалне заштите од којих се Услуга помоћи у кући пружала током 2021. године у трајању од 4 месеца и била је финансирана из Буџета ЛС и Услуга дневног боравка за децу и младе ометене у менталном развоју, која се пружа током целе календарске године и коју пружа друштво за помоћ ментално недовољно развијеним лицима, а која се такође делом финансира из Буџета ЛС и делом из пројеката разних фондова. Мере које ће бити спроведене су унапређење постојећих услуга кроз увећање обухвата корисника и успостављање услуге помоћи у кући током целе године у континуитету.

Очекивано трајање: 3 године

Начин финансирања: Општина Брус, ресорно министарство

Надлежност за спровођење: Општина Брус, Центар за социјални рад Брус

МЕРА 3.3.2-Увођење нових услуга социјалне заштите

Опис мере: Увођење услуге лични пратиоц детета на територији општине Брус приоритетни је задатак увођења нових недостајућих услуга на територији општине где се предвиђа да ће по подацима Интерресорне комисије општине Брус бити потребно да се услуга пружи за шесторо деце у току школске године. Општина Брус ће из буџета финансирати стварање услова за реализацију ове услуге кроз обезбеђења средства за обуку, сертификацију, израду правилника, полагање стручних испита.

Очекивано трајање: 3 године

Начин финансирања: Општина Брус, ресорно министарство

Надлежност за спровођење: Општина Брус, Центар за социјални рад Брус

МЕРА 3.3.3-Изградња станова за социјално становање

Опис мере: У склопу услуге смештаја изградити станове за социјално становање и то 4 стамбене јединице које би се користиле за прихват лица која се изненада или трајно нађу у стању социјално заштитне потребе којима је неопходно обезбедити смештај у 2 стамбене јединице за потенцијално материјално угрожене породице у стању социјално заштитне потребе. Услуга би се спроводила формирањем две стамбене јединице за одрасла и старија лица где би се привремено збрињавали корисници који имају пребивалиште на територији општине којима је потребно да се обезбеди краткотрајан смештај ради безбедности и задовољења основних потреба и проналажење решења за кризну ситуацију, једна РЈ за прихват жртава насиља у породици, једна стамбена јединица за децу при изласку из система социјалне заштите (установе и хранитељске породице) где би им се обезбедило становање уз подршку за младе који се

осамостаљују, а до потпуног осамостаљивања и изласка из система подршке.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, ресорно министарство

Надлежност за спровођење: Општина Брус, Центар за социјални рад Брус

МЕРА 3.3.4-Унапређење положаја старих лица на територији општине Брус

Опис мере: Најосетљивија група корисника су стари, с обзиром да на територији наше општине има доста села са старачким и самачким сеоским домаћинствима. Многи старачки парови или самци живе у селима у неадекватним условима и неадекватно збринуте (без редовних obroка и сл., у нехигијенским условима) Број старијих особа заинтересованих за домски смештај је порастао последњих година, нарочито у зимском периоду, тако да је у следећих осам година приоритет мапирање потреба за услугама социјалне заштите у локалној заједници и унапређење институционалне заштите и унапређење услова становања у оквиру домског одељења за смештај одраслих и старих при Центру за социјални рад у Брусу и попуњавање расположивих капацитета за смештај којих у овом моменту има 75, а попуњеност је 50 корисника.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, ресорно министарство, ЕУ фондови, донатори

Надлежност за спровођење: Општина Брус, Центар за социјални рад Брус

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР.3.4.- Подршка развоју културе

МЕРА 3.4.1-Обнова града Козника и манастира Милентија

Опис мере: Ова мера подразумева израду пројектно-техничке документације у сарадњи са Заводом за заштиту споменика културе у Краљеву и конзерваторско-рестаураторске радове на Кознику и манастиру Милентија. Са изградњом пратеће инфраструктуре, планирано је успостављање једне целине, која би обухватала ова два споменика културе.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, ресорно министарство, ЕУ фондови, донатори

Надлежност за спровођење: Општина Брус, Центар за културу Брус

МЕРА 3.4.2-Реконструкција сала

Опис мере: Комплетна санација велике мултифункционалне сале Центра за културу Брус, са пратећом аудио и видео опремом у 3D формату, као и примарних одељења, глумачких соба и санитарних чворова.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, ресорно министарство, ЕУ фондови, донатори

Надлежност за спровођење: Општина Брус, Центар за културу Брус

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР.3.5.- Унапређење и модернизација система образовања

МЕРА 3.5.1.-Подршка проширењу броја и капацитета прешколске установе

Опис мере: Општина Брус, као оснивач ПУ „Пахуљице“ у оквиру описаних мера, преузима

обавезу да поред постојања једног објекта установе, отвори још одговарајући број подручних јединица установе, како би била омогућена већа доступност вртића и предшколског образовања деци на територији наше општине. Реализација ове мере укључује и повећање броја запослених у предшколској установи и увођење додатних садржаја установе, у складу са потребама деце. Такође се планира куповина возила за потребе превоза деце.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, ресорно министарство, ЕУ фондови, донатори

Надлежност за спровођење: Општина Брус, Предшколска установа

МЕРА 3.5.2-Реконструкција и доградња школских објеката и опремање образовних институција

Опис мере: Неопходно је активно радити на обнављању и реконструкцији основних школа, радити на осавремењавању радног и наставног простора, амбијента, али и спољашњег изгледа школа. То се пре свега мисли на стари школски објекат у Великој Грабовници. Такође је, значајно повећати приступ информационим и комуникационим технологијама и тежити обезбеђењу универзалног и приуштивног приступа интернету у свим образовним установама. Изградња фискултурне сале у ОШ „Бранко Радичевић“ и опремање кабинета у школама, изградња ученичког дома, при средњој школи.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, ресорно министарство, ЕУ фондови, донатори

Надлежност за спровођење: Општина Брус, основне школе, Средња школа Брус, ресорно министарство

МЕРА 3.5.3-Редовно стручно усавршавање запослених у образовању, формално и неформално образовање кроз обуке и семинаре

Опис мере: Кроз ову меру планирано је подстицање стручног усавршавања запослених у образовању.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, ресорно министарство

Надлежност за спровођење: Општина Брус, основне школе, Средња школа Брус

МЕРА 3.5.4-Стипендирање студената

Опис мере: Мера предвиђа стипендирање одличних студената, који су обухваћени редовним школовањем и мастер студијама са просечном оценом преко 8,50. Општина Брус до сада није стипендирала студенте, а да би се спровела мера неопходно је донети правилник за доделу новчане помоћи студентима и обезбедити средства у буџету.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус

Надлежност за спровођење: Општина Брус

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР.3.6.- Развој спорта и рекреације

МЕРА 3.6.1-Реконструкција градског стадиона

Опис мере: Предвиђена је израда пројектно техничке документације као и реконструкција и адаптација градског стадиона, са пратећим објектима, свлачионицама, трибинама као и помоћног терена у оквиру градског стадиона.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, ресорна министарства, донатори

Надлежност за спровођење: Општина Брус, Спортски центар Брус

МЕРА 3.6.2- Реконструкција постојећих игралишта

Опис мере: Овом мером предвиђена је реконструкција постојећих игралишта за велики фудбал, као и терена за мали фудбал са пратећом спортском опремом на подручју свих села на територији општине Брус. Реконструкција и адаптација свих постојећих терена на нивоу самог града, мини терена за кошарку, мали фудбал, рукомет, облагање терена гуменом подлогом, као и опремање свим пратећим спортским реквизитима

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, ресорна министарства, донатори

Надлежност за спровођење: Општина Брус, Спортски центар Брус

МЕРА 3.6.3-Изградња балон сале и тениских терена

Опис мере: Ова мера обухвата, израду пројектно-техничке документације и изградњу балон сале за вежбање са вештачком травом и пратећим садржајима (свлачионице, кафић). Проналазак локације као и изградња мини пич терена са вештачком травом на потезу општине Брус. Реконструкција и адаптација постојећих терена за тенис као и израда нових тениских терена који се налазе на потезу Одмаралишта „Врачар“ у Брусу.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, ресорна министарства, донатори

Надлежност за спровођење: Општина Брус, Спортски центар Брус

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР.3.7.- Унапређење механизма за подршку цивилном сектору

МЕРА 3.7.1.-Реализација едукативних семинара

Опис мере: Ова мера обухвата реализацију едукативних семинара на тему родне равноправности, инклузије Рома, омладинског активизма, безбедности у саобраћају, спречавање вршњачког и родног насиља.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, ресорна министарства, ЕУ фондови, фондације

Надлежност за спровођење: Општина Брус, Центар за социјални рад општине Брус, средња и основне школе на територији општине, организације цивилног друштва

МЕРА 3.7.2-Организација хуманитарних акција

Опис мере: Ова мера обухвата организацију хуманитарних акција и покретање иницијатива

ради указивања на потребе угрожених група становништва.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, фондације, донатори

Надлежност за спровођење: Општина Брус, Центар за социјални рад општине Брус, медији, организације цивилног друштва

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ БР.3.8.- Унапређење јавне управе

МЕРА 3.8.1-Набавка савремене опреме

Опис мере:Опремање Општинске управе, установа и јавних предузећа чије је оснивач Општина Брус, савременом хардверском и софтверском опремом и умрежавање уређаја у јединствен систем, уз организовање обука запослених за рад на новим системима.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, ресорно министарство, ЕУ фондови

Надлежност за спровођење: Општина Брус

МЕРА 3.8.2.-Управљање људским ресурсима

Опис мере:Доношење Акционог плана управљања људским ресурсима, уз доношење годишњих планова стручног оспособљавања запослених службеника, као и унапређење механизма за оцену рада запослених у локалним институцијама.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, ресорно министарство

Надлежност за спровођење: Општина Брус

МЕРА 3.8.3.- Опремање канцеларија месних заједница

Опис мере:Опремање четири канцеларије месних заједница, инвентаром, и савременим електронским уређајима, за организовање скупова у затвореном простору за најмање 20 људи, са могућношћу савременог приказа текста, слика и видео материјала.

Очекивано трајање: 7 година

Начин финансирања: Општина Брус, ресорно министарство, ЕУ фондови

Надлежност за спровођење: Општина Брус

7. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА РАЗВОЈА ОПШТИНЕ БРУС

Општина Брус ће кроз дефинисан механизам улога и одговорности, вршити праћење спровођења и реализације усвојеног Плана развоја општине, а о резултатима овог процеса биће припремани посебни извештаји. Одговорност за реализацију и спровођење програма и пројеката и достизање постављених индикатора имају Општинска управа, тј. надлежни одсеци и службе. Општина Брус ће у сам процес спровођења и реализације усвојеног Плана развоја, укључити и друге актере.

Наведени процес састоји се од три следљиве активности, а то су:

- праћење
- вредновање и
- извештавање

Одговорна тела за спровођење горе наведених активности су:

- Општинско веће
- Општинска управа
- Комисија за праћење спровођења Плана развоја општине Брус 2022–2029.

Комисију за праћење спровођења Плана развоја општине решењем ће именовати председник Општине Брус, а чиниће је представници општинске управе, јавних предузећа и установа, представници привреде и НВО. Комисија за спровођење Плана развоја општине Брус, састајаће се на сваких шест (6) месеци, уз обавезу и чешћег састајања, према одлуци председника.

Праћење (мониторинг) реализације програма и пројеката дефинисаних Планом развоја општине је систем прикупљања и обраде података у вези са реализацијом појединих активности у оквиру сваког програма. Сврха прикупљања и обраде података је упоређивање постигнутих резултата у оквиру сваког од програма и пројеката, у односу на планиране резултате.

Праћење се врши континуирано, а за то се користе дефинисани обрасци и базе података које је потребно ажурирати у складу са доступним подацима званичне статистике (секундарни подаци). Поред секундарних података из званичне статистике, прикупљаће се и примарни подаци, а

одговорност за наведену активност имаће шефови одсека Општинске управе и директори јавних предузећа и установа чији је оснивач Општина, у складу са надлежностима за конкретне податке. Прикупљени подаци се уносе у претходно припремљене обрасце (базе), а одсеци, самостално могу одлучити о начину прикупљања података (интервју, упитник, анкета и сл).

Посебно је значајно водити рачуна о јасном дефинисању улога и одговорности у делу прикупљања података, где ће овај посао бити дефинисан као системска активност, а не као једнократни задатак. Извештавање је активност која се спроводи након завршетка активности прикупљања података, а подразумева припрему шестомесечног и годишњег извештаја о спровођењу Плана развоја општине, у оквиру поступка прописаном за израду извештаја о спровођењу средњорочног плана.

Општина Брус, као обвезник средњорочног планирања, у обавези је да прати и анализира напредак у остварењу циљева из средњорочног плана и резултате спроведених мера и активности (на основу остварених вредности показатеља учинка и утрошених средстава). На основу ове анализе обвезници средњорочног планирања до 15. марта текуће године израђују годишњи извештај о спровођењу средњорочног плана и годишњи извештај о учинку програмског буџета за претходну фискалну годину.

Поред годишњег извештаја, Општинско веће, истеком сваке треће календарске године од доношења Плана развоја, утврђује предлог извештаја о учинцима спровођења плана развоја, који подноси на усвајање Скупштини општине, најкасније у року од шест месеци од истека тог рока. Годишњи извештај о спровођењу Плана развоја општине и Извештај о учинцима спровођења, се објављује на интернет страници Општине Брус, најкасније 15 дана од дана усвајања. Након усвајања извештаја о учинцима, Општинско веће и Скупштина општине могу утврдити потребу спровођења ревизије Плана развоја, на основу чега се приступа изради предлога измена и допуна плана развоја. План развоја општине мења се и допуњује у процедури прописаној за његово усвајање.